

Fanaon'ny Fiangonana anio

Izy ireo ve

Fomban-drazana sa Soratra Masina?

Randolph Dunn

Sava lalana

Angamba ny ankamaroantsika dia efa nandre filazana toy ny hoe "Ny fanompoam-pivavahana" dia mankaleo, mankaleo, tsy azo ampiharina, ary tsy misy ifandraisany, voarindra ary tsy mahafeno ny filàko. Lasa kivy sy tsy miraika izy ireo fa ny hafa kosa afa-po.

Hatramin'ny nitsanganan'i Kristy tamin'ny maty dia maro ireo "lehilahy nianatra / Manam-pahaizana momba ny Baiboly" no nandika sy nandika ny sora-tanana misy ny Filazantsara sy ny Epistily. Nandritra ny taona maro ny mpanjaka sy

olom-bitsy ihany no navelan'ny mpitondra fivavahana hanatona azy ireo. Rehefa nandeha ny taona maromaro ireo sora-tanana teo aloha dia hita fa namokatra fandikan-tenysamihafa, fandikana diso ary fandikana miangatra.

Ny fampianarana sy fomba fanao aseho ato amin'ity bokikelyity dia ny fahatakarana manokana, ny fandikana, nataon'ny mpanoratra izay ahitana ny tsy fitovian-kevitra eo amin'izy ireo momba ny dikany. Ny mpanangona dia tsy manohana ny heviny fa manolotra izany ho fampitahana amin'ny Baiboly, fanombanana ary fandikana mifototra amin'ny fahatakarana manokana ny soratra masina.

Ny fandikana ny fampianarana dia tsy zava-misy tahaka ny Filazantsara. Noho izany, ny fandikana samihafa azo atao. Iaina ny saina misokatra handinihana ny fandikana sy ny fanao, mba handrefesana izany amin'ny Baiboly.

Tena Fiangonana ao amin'ny Testamenta Vaovao tokoa ve ny Fiangonako?" Hitsangana ve ireo tena mpivadi-pinoana, azafady?

Kristianisma mpanompo sampy? Fandinihana ny fototry ny fanaon'ny Fiangonanay

Avy Taiza ny Toriteny Kristianina?

Fanahiana momba ny Trano/ Fiangonana
Kely

Fanamarihana1. Ny references amin'ny pejy (xx) dia manondro ny laharan'ny pejin'ny boky raha ny sora-baventy kosa dia manondro fanamarihana ambany pejy ao anatin'ny toko. Ny hevitra dia fantatra amin'ny hoe (rd).

Tena Fiangonana Testamenta Vaovao tokoa ve ny Fiangonako?

Hoy i Darryl M. Erkel ao amin'ny bokiny: "Eglizy maro no milaza fa miorina amin'ny Vaovao ny zavatra rehetra ataony Testamenta, fa ny zava-misymampalahelo dia ny ankamaroan'ny fiangonana milaza ho "evanjelika" dia manao izany

kelyamin'izay novolavolain'ny Soratra Masina ho an'ireo fivoriambe eo an-toerana."
Diniho ireto fanontaniana manaraka ireto:

1. Ny Testamenta Vaovao dia mampianatra fa ny fiangonana eo an-toerana dia tokony ho mpiandry sy hampianarina amin'nyalalan'ny maro lehilahy mahafeno fepetra araka ny Soratra Masina fantatra amin'ny anarana hoe loholona (Asan'ny Apostoly 20:17, 28; 1 Tesaloniana 5:12-13; 1).

Timoty 5:17; Hebreo 13:17; Jakoba 5:14; 1 Petera 5:1-4).

Marina izany, nahoana ny ankamaroan'ny fiangonantsika no miahny ny olona irayihany (izany hoe "mpitandrina")? Nahoana ny fiangonana maro ankehitriny no mizara ny fitarihany ho ambaratongam-pitondrana "mpitandrinazokiolona",

"mpitandrinampiar-miasa", ary "fikambanan'ny loholona" - indrindra rehefa tsy misy fanavahana toy izany eo amin'ireo mpitarika kongregasiona ny Testamenta Vaovao?

2. Ny Testamenta Vaovao dia mampianatra fa ny mpiandry fiangonana dia tokony hitsangana avy amin'ny laharan'ny fiangonana ary ny fivoriana (Asan'ny Apostoly 14:23; 2 Timoty 2:2; Titosy 1:5).

Marina izany, nahoana ny fiangonantsika no mitady mpitandrina mety ho mpitandrina

any ivelan'ny fiangonany ankehitriny? Nahoana ny fiangonantsika no tsy manangana sy mampiofana ny olony ho amin'ny fitarihana pastôraly? Mifototra amin'ny Soratra Masina sa ny fomban-drazana ve ny fomba fanaontsika ankehitrinyamin'ny fananganana "comité de cherche pastoral"?

3. Ny Testamenta Vaovao dia mampianatra fa ny fivorian'ny kongregasiona dia tokony ho toerana iray

Mampiasa ny fanomezam-pahasoavany ara-panahy ny Kristianina ary mifampahery ho amin'ny fitiavana sy ny asa tsara

(Romana 12:6-8; 1 Korintiana 12:4-14; 14:12, 26; Kolosiana 3:16; Hebreo 10:24-25; 1 Petera 4:10-11).

Marina izany, nahoana ny ankamaroantsika no tsy miteny na manao na inona na inona ao anatin'ny fotoam-pivavahana? Nahoana no

Ny fahatongavana any am-piangonana dia hetsika mpijery fa tsy hetsika fandraisana anjara? Nahoana isika nametraka ny andraikitsika amin'ny fifanampiana sy ny fanompoana eo am-pelatanan'ny mpitondra fivavahana matihanina?

4. Ny Testamenta Vaovao dia mampianatra fa ny fiangonana eo an-toerana dia tokony haorina sy hotompoin'ny rehetra

Ny momba ny tena dia "fa ny tena dia tsy iray momba ny tena, fa maro" (1 Korintiana 12:14; cf. 14:12,26-31; Efesiana 4:16).

Marina izany, nahoana no tsy mifantoka afa-tsyamin'nyampahany irayamin'ny vatana ny fotoam-pivavahana ataontsika (izany hoe, "ny Mpitandrina")? Aiza ao amin'ny Testamenta Vaovao no ampianarina fa ny asa fanompoana na ny toritenyataon'ny olona iray no tokony ho ivon'ny fivoriam-piangonana?

5. Ny Testamenta Vaovao dia mampianatra fa ny Kristianina rehetra dia mpanompo [diakonos (rd)] sy mpisorona eo anatrehan'Andriamanitra (1 Petera 2:5, 9; Apokalypsy 1:6).

Marina izany, nahoana isika no manohy manavaka toy ny "mpitondra fivavahana" sy ny "laika"? On inona no fototry ny Soratra Masina mizarazara ny tenan'i Kristy ho sokajin'olona roa: "mpitondra fivavahana" sy "laika"? Ambonin'izany, raha mpanompo ny Kristianina tsirairay, nahoana isika no tsy avela hifampiraharaha ao anatin'ny fanompoam-pivavahana?

6. Ny Testamenta Vaovao dia mirakitra ohatra izay nahitana ny Fanasan'ny Tompo sakafo feno tao anatin'ny teny manodidina ny fiombonan'ny mpirahalaha mahafaly (Asan'ny Apostoly 2:46; 1 Korintiana 10:16-22; 11:18-34).

Marina izany, nahoana isika no namadika ny Fanasan'ny Tompo ho fombafomba mifono zava-miafina? Nahoana no toy ny fandevenana kokoa noho ny fety ny fanaon'ny Fanasan'ny Tompo ankehitriny? Nahoana isika no mino fa ny klerjy "voatokana" ihany no manana zo "hitandrina ny sakramenta" nefa tsy mampianatra izany ny Testamenta Vaovao?

7. Nampianatra i Jesoa fa ny olony dia tsy tokony hanome na hitondra anaram-boninahitra izay

hampiavaka azy ireo amin'ny sisa amin'ny firahalahiana kristiana (Matio 23:6-12; Marka 10:35-45).

Marina izany, nahoana ny mpitondrafiangonana maro ankehitriny no manome anaram-boninahitra ambony toy izany "Reverend", "Mpanompo", "Eveka", "Pastora", "Pastora Loholona" [na "Rahalahy" (rd)]? Nahoana izy ireo mahatsapa fa ilaina ny mampiditra ny anaran'izy ireo amin'ny anaram-boninahitra toy izany - indrindra rehefa mandrara izany ny Testamenta Vaovao?

8. Ny Testamenta Vaovao dia mampianatra fa ny Kristianina dia tokony hampiantranovahinyamin'ny namany ny mpino sy ny any ivelany (Matio 25:34-40; Romana 12:13; 1 Timoty 6:18; Titosy 3:8, 14; Hebreo 13:2; 1 Petera 4:9).

Marina izany, nahoana ny ankamaroantsika no mahalana no manokatra ny tranontsika amin'ny hafa? Nahoana ny Kristianina maro no tsy miraharaha izayilain'ny tsirairay? Nahoana no toetra hadino ao amin'ny ankamaroan'ny fiangonana ny fandraisanavahiny? Noho ny tsyfisian'ny fitiavana sy fiahiana miharihary toy izany amin'ny hafa, mahagaga ve ny antony mahatonga ny fiangonantsika maro ho mangatsiaka sy ho faty? [Fa ny fandraisanavahiny dia tsy voafetra amin'ny zavatra mitranga ao an-trano. (rd)]

9. Saika tao an-tokantrano ihany no nivory ny fiangonana voalohany fa tsy tamin'ny trano lehibe ara-pivavahana (Asan'ny Apostoly 20:20; Romana 16:5; 1 Korintiana 16:19; Kolosiana 4:15; Filemona v.2; 2 Jaona v.10).

[Tsy nodidiana ny fanaovana fivoriana ao an-tokantrano ary mety ho izayihany no azo. (rd)]

Raha ny marina izany, nahoana isika no mahatsapa fa ilaina ny mandany vola be amin'ny volan'ny Tompo amin'ny trano fiangonana sy ny katedraly izay azo ampiasaina indray mandeha na indroa isan-kerinandro? Moa ve izany maha-mpitantana tsara ny harena ara-bola omen'Andriamanitra izany? Nahoana no be dia be

Ny fiangonana dia manana teti-bola lehibe kokoa ho an'ny tetikasa fanorenana, karaman'ny mpiasa ary fikojakojana noho ny an'ny iraka, ny mahantra, ary ny ministera miompana amin'ny vahoaka? Inona no asehon'izany momba ny laharam-pahamehantsika?

Namarana ny teniny toy izao i Erkel: "Ny marina dia nandova fomban-drazana sy fomba fanao tao amin'ny fiangonantsikaizay tsy misy fototra fotsiny ao amin'ny Testamenta Vaovao isika.

Mampalahelo fa ny ankamaroantsika dia tsy nisalasala mihitsy nanontany na nanadihady ireo fomban-drazana ireo. Fa raha te-hahita fanavaozana ny fiangonana marina isika, dia tsy maintsy mieritreritra indray ity zavatra iray rehetra antsoina hoe "fiangonana" ity ary mikatsaka ny

hampifanaraka ny zavatra rehetra lazaintsika sy ny fitsipika ao amin'ny Testamenta Vaovao. ny

fiangonana any Azia ao amin'ny Apokalypsy ny apostoly Jaona dia mampahafantatra antsika fa tsy ny lamina sy ny fanao rehetra tao amin'ny fiangonana voalohany no tokony harahina.

"Vonona amin'ny fanamby ve ianao ary vonona ny" hizaha toetra ny zava-drehetra ary hifikitra amin'izany izay marina" (1 Tesaloniana 5:21 ; jereo Asa 17:11)?... Misy lalana tsara kokoa! (www.5solas.org/media.php?id=82)

Hitsangana ve ireo tena mpivadi-pinoana?

David Bercot ao amin'ny Will the Real Heretics Please Stand Up? Fanontana fahatelo, 1989, Scroll

Publishing, Amberson, PA dia mandinika fampianarana sasany ao amin'ny Testamenta Vaovao izay ninoan'ny Kristianina tamin'ny taonjato voalohany sy nampihariny. Hoy izy: "Ny Kristianisma tany

am-boalohany dia revolisiona izay namakivaky ny tontolo fahiny toy ny afo teo amin'ny hazo maina. Hetsika manohitra ny kolontsaina izay nanohitra ireo andrim-panjakana lehibe indrindra teo amin'ny fiaraha-monina romana. Araka ny nosoratan'i Tertullien: "Nyady ataontsika dia manohitra ny rafitry ny razantsika, manohitra ny fahefan'ny lovantsofina, manohitra ny lalàna nataon'olombelona, manohitra ny fisainan'izao tontolo izao sy manohitra ny fomba amam-panao 1.

Ny sasany amin'ireo marika mampiavaka ny mpanara-dia nahatoky voalohany dia:

- a. Fisarohana amin'izao tontolo izao
- b. Fitiavana tsy misy fepetra
- c. Fitokisana mankatò (p. 15)

“Mahagaga àry fa ny fiangonana evanjelika maoderina dia milaza fa ny Kristianina tamin’ireo taonjato vitsivitsy voalohany dia nampianatra sy nampihatra ny kolontsaina tamin’izany andro izany fotsiny. (p. 25)

Maro ny Kristianina ankehitriny no miseho tsy misy hafa amin'ireo tsy kristiana mpandala ny nentin-drazana raha tsy mandeha miangonatsy tapaka. Ohatra, izy ireo:

a.Jereo ny fialam-boly mitovy.

- b. Manahy ny amin'ny olana mitovy amin'izao tontolo izao.
- c. Mandray anjara amin'ny fikatsahana zavatra ara-nofo koa izy ireo. (p. 16)

Nyankamaroan'ny olana ara-kolontsaina atrehin'ny Kristianina tamin'ny taonjato faha-20 dia olana mitovy amin'izayniatrehan'ny fiangonana voalohany.

- a. FISARAHAM-PANAMBADIANA
- b. fanalan-jaza
- c. Fashion avo - ambany fahamaotinana
- d. Fialam-boly naoty R
- e. Ny teoria momba ny evolisiona
- f. Ny tsyfitovian'ny olona
- g. Ny anjara asan'ny vehivavy eo amin'ny fivavahana (p. 26-38)

"Ny Kristianina tamin'ny taonjato voalohany dia nanana fitsipika sy soatoavina hafa

tanteraka rehefa nolaviny ny fialam-boly sy nyvoninahitra ary ny harena satria nihevitra ny tenany ho mpivahiny eto amin'ity tontolo ity." (p. 17) "Ny fomba fiainan'izy ireo no fomba voalohany nitoriany". (p. 39)

Ny fijoroanavavolombelona (fijoroanavavolombelona) sy ny fomba fiainan'ny Kristianina voalohany dia fanoloran-tena tanteraka natao tamin'ny:

1. Ny anjara asa manohana ny fiangonana

Ny fiangonana [izaynapetrak'Andriamanitra tao amin'i Kristy (rd)] dia ireo

nifaneraseranareo tsy tapaka, izay nanana soatoavina sy toe-tsaina mitovy ary nampahery sy nampahery anareo mandrakariva mba tsy hivadika.

Filan-kevi-pitsipi-pifehezanaizy ireo saingy tsy nanandrana nanao lalàna na nifehy ny fahamarinana. Izy ireo kosa dia niantehitra tamin'ny fampianaranatsy misy kilema, ny ohatra ary ny hery manovan'ny Fanahy Masina. (p. 42) Tsy maintsy miova avy ao anaty ny olona niova fo amin'ny fanovana ny fony tsy manaraka ny fepetra hentitra sasany. (p. 43)

Ny mpitarika azy ireo antsoina hoe mpiandraikitra, mpiambina, mpiambina, loholona ary mpiandry (mpiandry) dia avy ao amin'ny fivoriany teo an-toerana. Fantatry ny rehetra ny tanjany sy ny fahalemeny. Ireo lehilahy ireo dia nampianatratamin'ny teny sy ny ohatra na dia talohan'ny nitantanany ny asan'ny fitarihana sy fitarihana aza. (p. 45) Ny hahasambatra ara-panahin'ny olona tsirairay ao amin'ny kongregasiona ihany no tena niahy azy ireo.

Raha ny marina, dia mety nandany ny fotoanany manontolo tamin'ny fanatanterahana io asa lehibe indrindra io izy ireo. Raha izany no izy, dia azo inoana fa notohanana mitovy amin'ny an'ny mpitondratena sy ny kamboty.⁹ (p. 47)

2. Ny hafatry ny hazo fijaliana - Ny fiaretany no fomba nahery indrindra nataony tamin'ny fitoriana ny filazantsara ny fijaliana sy ny fahafatesana satria tsy nety nandà an'i Kristy. (pg.49) Nanoratra i Clement fa ho an'ny Kristianina tsotra: "Ny hazo fijaliana dia azo aseho amin'ny fiaretana ny fanambadiana amin'ny vady tsy mino, ny fankatoavana ny ray aman-dreny tsy mino, na ny fijaliana toy ny andevo eo ambanin'ny tompo mpanompo sampy.

endriky ny hazofijaliana malefaka kokoa ho an'izay efa nanolo-tena hiaritra fampijaliana sy fahafatesana ho an'i Kristy (Rom. 8:17; Apok. 12:11)." (pg. 50).

3. Ny finoana fa ny fankatoavana dia fiaraha-miasa eo amin'ny olombelona sy Andriamanitra - Tany am-boalohany, vaovao Ny kristiana dia miara-mandeha akaiky amin'Andriamanitra arakaraka ny heriny. Saingy rehefa mandeha ny fotoana, dia matetika izy ireo no manomboka miala amin'izany fiankinan-doha izany. (pg. 52) Nampianatra i Martin Luther fa tsy afaka manao soa amin'ny tenany mihitsy ny olona iray ary ny faniriana sy ny hery hankato an'Andriamanitra dia avy Aminyireryihany.¹⁵ Ny mifanohitra amin'izany no ninoan'ny Kristianina voalohany. Nanoratra i Origène: "Izy [Andriamanitra] dia mampahafantatra ny tenany amin'ireo izay, rehefa avy manao izay rehetra azon'ny heriny, dia miaiky fa mila fanampiana avyAminy.¹⁷ (p. 53) ["Afaka manao ny zavatra rehetra aho amin'nyalalan'Ilay manome heryahy. (Fil. 4:13) (rd)] Tsyfangatahana indray mandeha izy io, fa dingana mitohy. Ny mamono ny fomban'ny nofontsika dia mandratra, ary raha tsy vonona ny hijaly ao anaty isika, ka hiadyamin'ny fahotantsika, dia tsy hanome hery Andriamanitra (Rom. 8:13; 1 Kor. 9:27).²⁰ (p. 54) Afaka misoroka mora foana ny fanaintainana sy ny fijaliana ny olona iray raha tsy te hanao izany i Kristy, amin'ny fandavana izany. Fa ny olona iray dia hiaritra izany amin'ny fametrahana ny fitokisany amin'Andriamanitra.²¹ (p. 55)

Nifanohitra tamin'ny finoako teolojia ny asa soratr'ireo Kristianina voalohany, hoy i David Bercot. Manondro dimy izy ary manome porofo:

1. Inona no ninoan'izy ireo momba ny famonjena

- a. Finoana ihany ve no namonjena antsika?

Nolazaina tamintsika fa "rehefa avy nanimba ny fiangonana i Constantin, dia nanomboka nampianatratsikelikely izy fa ny asa dia manana anjara toerana eo amin'ny famonjena antsika. Tena mahazatra amin'ny toe-javatra voaloko ity andalan-teny manaraka ity avy ao amin'ny Francis Schaeffer's How Should We Live Then? Na izany aza, dia nivadika tsikelikely ny Kristianisma tsy misy dikany izay voalaza ao amin'ny Testamenta Vaovao. Nisy singa maha-olombelona nampiana: Nitombo ny fahefan'ny fiangonana noho ny fampianarana ao amin'ny Baiboly.

"Tahaka an'i Schaeffer, ny ankamaroan'ny mpanoratra evanjelika dia manome ny fahatsapana fa ny

finoana fa ny fahamendrehantsika sy ny asantsika dia misy fiantraikany amin'ny famonjena antsika dia zavatra izay niditra tsikelikely tao amin'ny fiangonanataorian'ny andron'i Constantin sy ny fahalavoan'i Roma. Saingy tsy izany no izy.

"Nino eran'izao tontolo izao ny Kristianina voalohany fa ny asa na ny fankatoavana dia manana anjara toerana lehibe amin'ny famonjena antsika?" (pg. 57) Nanoratra i Polycarpe hoe "Izay nanangana Azy tamin'ny maty no hanangana antsika koa, raha manao ny sitrapony sy mandeha araka ny didiny isika". (p. 58) Nanoratra toy izao i Clément avy any Aleksandra: "Na iza na iza mahazo [ny fahamarinana] sy manavaka ny tenany amin'ny

ny asa tsara dia hahazo ny lokan'ny fiainana mandrakizay." Origène, Hippolytus, Cyprian ary Lactantius dia nanoratra tamin'ny fomba namintina. (p. 59).

b. Midika ve izany fa ny asa no ahazoan'ny Kristianina famonjena?

Tsia,tsy nampianatra ny Kristianina voalohany fa mahazo famonjena isika amin'nyalalan'ny fanangonan-karena ny asa tsara. (p. 60) Ohatra: Clément avy any Roma - "Tsy hamarinina ho amin'ny tenantsika [isika], na amin'ny fahendreny, na amin'ny fahalalana ny toe-panahy araka an'Andriamanitra, na amin'ny asa atao amin'ny fahamasinan'ny fo, fa amin'ny finoana izay nanamarinan'AndriamanitraTsitoha ny olona rehetra hatramin'ny voalohany". Toy izany koa i Polycarpe, Barnabasy,Justin Martyr ary Clément de Aleksandra momba izany. (pg.

61)

c. Mitovy ve ny finoana sy ny asa?

Tsia, fa "i Augustin sy Lotera ary ireo teolobjiana tandrefana hafa dia nandresy lahatra antsika fa misy fifandirana tsy azo ihavanana eo amin'ny famonjena mifototra amin'ny fahasoavana sy ny famonjena mifototra amin'ny asa na fankatoavana.

(1) fanomezana avy amin'Andriamanitra na (2) zavatra azontsika amin'ny asantsika izany. Mety ho namaly ny Kristianina voalohany fa ny fanomezana dia tsy latsa-danja amin'ny fanomezam-pahasoavana, satria fotsiny hoe miankina amin'ny fankatoavana izany." (p.

62)

Ny Kristianina voalohany dia nino fa ny famonjena dia fanomezana avy amin'Andriamanitra, fa Andriamanitra kosa manome ny fanomezany ho an'izay tiany. Izy no misafidy ny hanome izany ho an'izay tia sy matoky ary mankatò Azy. (pg.

62)

Tsy manova ny fanomezana ho karama fotsiny ny olona iray satria mifantina amin'ny fanomezana. (pg.

62)

d. Eny, fa hoy ny Baiboly...

Tsy izay rehetra manao amiko hoe: Tompoko, Tompoko, no hiditra amin'ny fanjakan'ny lanitra, fa izy

izay manao ny sitrapon'ny Raiko Izay any an-danitra." (Mat. 7:21

Izay maharitra hatramin'ny farany no hovonjena. (Mat. 24:13

)

Izay rehetra any am-pasana dia handre ny feony ka hivoaka - ireo izay efa nanao

tsara ho amin'ny fitsanganana ho fiainana, ary izay nanao ratsy dia ho amin'ny

fitsanganana ho fanamelohana. (Jaona 5:28, 29).

Indro, avy faingana Aho, ary ato amiko ny famaliako, mba hamaliako ny olona rehetra araka ny asany. (Apok. 22:12).

Tandremo ny tenanao sy ny fampianarana. Mahareta amin'izany, fa raha manao izany ianao, dia hamonjy ny tenanao sy izay mihaino anao. (1 Tim. 4:16).

Noho izany,tsy ny finoana ny Soratra Masina no tena olana fa ny fandikana ny Soratra Masina. Milaza ny Baiboly fa “fahasoavana no namonjena anareo amin’ny finoana; ary tsy avy aminareo izany, fa fanomezana avy amin’Andriamanitra, tsy avy amin’ny asa, fandrao hisy hirehareha”. (Efes. 2:8, 9) Milaza koa anefa ny Baiboly hoe: “Hitanareo fa hamarinina amin’ny asa ny olona, fa tsyamin’ny finoana ihany.” (Jak. 2:24) Manaiky an’io teny voalohany io ny fampianarantsika [ny Kristianisma Anarana amin’ny ankapobeny, fa indrindra ny fiangonan’i Bercot] momba ny famonjena. Ny fotopampianaran’ny kristiana voalohany momba ny famonjena dia manome lanjamitovy amin’izy roa. Ankoatra izany, ny Kristianina voalohany dia tsy nino fa ny olona dia tena ratsy fitondran-tena sy tsy afaka manao soa. (p. 64)

e. Mety ho very ve ny olona voavonjy?

Koa satria nino ny Kristianina voalohany fa ilaina ny fitohizan’ny finoantsika sy ny fankatoavantsika ho an’ny famonjena, mazava ho azy fa nino izy ireo fa mbola mety ho very ny olona "voavonjy". (p. 65)

Nanoratra toy izao i Tertullien (t. 160 - t. 225) hoe: “Misy olona manao toy ny hoe manana adidy Andriamanitra hanome na dia amin’izay tsy mendrika ny fanomezana nokasainy aza. Mamadika ny fahafoizan-tenany ho fanandevozana izy ireo... Fa tsy maro no ho lavo amin’ny fahasoavana rehefa afaka izany? “Voasoratra hoe: Izay maharitra hatramin’ny farany no hovonjena”. [Mat. 10:22] (p. 65)

Iray amin’ireo andinin-teny voatonona ny Hebreo 10:26 manao hoe: “Raha minia manota isika rehefa nahazo ny fahalalana ny marina, dia tsy misy sorona noho ny ota intsony”.

f. NyVondrona Nitory Famonjena Amin'ny Fahasoavana Irery

Nisy antokon’olona iray, ny Gnostika, izaynampianatra fa ny olona dia tena simba tanteraka ary ny asa dia tsy mandray anjara amin’ny famonjena antsika. Nilaza izy ireo fa nambaran’Andriamanitra taminy ny fahalalana manokana izay tsyananan’ny Kristianina fototra. Nino izy ireo fa Andriamanitra, ilay Mpamorona, dia Andriamanitra ambany, Andriamanitra hafa noho Andriamanitra rain’ijesosy. Noho izany, ny olombelona dia noforonin’Andriamanitra ambany izay nanimba ny zava-drehetra ary ny olombelona dia tena ratsy fitondran-tena vokatr’izany. Koa satria efa voaloto ny olombelona, dia tsy nety ho tonga olombelona Andriamanitra. Ny endriky ny olona ihany no noraisiny. [Izany hoe raha nofo aman-drà Izy, dia tsy ho tsy nisy ota. (rd)] (p. 66)

Hoy ny apostolyJaona: “Maro ny mpamitaka efa lasa any amin’izao tontolo izao, izay tsy mitsotra Jesosy Kristy tonga nofo. Izy no mpamitaka sy antikristy.” (2 Jaona 7). Ireo gnostika dia ireo izay nandà fa Kristy tonga nofo. (p. 67)

2. Inona no Ninoan’izy ireo Momba ny Fanendrena mialoha sy ny safidy malalaka

a. Ny mpino amin'ny safidy malalaka

Ny Kristianina voalohany dia nino mafy ny safidy malalaka. Ohatra, i Justin Martyr dia nanao izao tohan-kevitra izao tamin'ny Romanina: "Nianara tamin'ny mpaminanyisika, ary heverinay fa marina fa ny sazy sy ny famaizana ary ny valisoa dia atao araka ny fahamendrehan'nyasan'ny tsirairay. Raha tsy manana hery hialana amin'ny ratsy sy hisafidy ny tsara amin'nyalalan'ny safidy malalaka ny olombelona, dia tsy tompon'andraikitra amin'izayataony.² (p. 70) Ireo fihetseham-po ireo dia naverin'i Clémenta 3, Arkelaosy 4, ary Methodis.

5. (p. 71)

Ny Kristianina voalohany dia nametraka ny finoany tamin'ny:

Fa toy izao no nitiavan'Andriamanitra izao tontolo izao, ka nomeny ny Zanani-lahy Tokana [tokana, tokana (rd)], mba tsy ho very izay rehetra mino Azy fa hanana fiainana mandrakizay. (Jaona 3:16) Ny Tompotsy mahela ny teny fikasany, araka ny fantatry ny sasany fa fahelany. Izy no mahari-po aminareo, ka tsy tiany hisy ho very, fa mba ho tonga amin'ny fibebahana ny olona rehetra. (2 Petera 3:9).

Ny Fanahy sy ny ampakarina manao hoe: Avia! Ary aoka izay mandre hanao hoe: Avia; IZAY REHETRA mangetaheta, aoka ho avy izy; ary na iza na iza no maniry, aoka izy hisotro ny ranon'aina ho fanomezana maimaimpoana. (Apokalypsy 22:17).

Anio no iantsoako ny lanitra sy ny tany hovavolombelona aminareo, izay nataoko teo anoloanareo fiainana syfahafatesana, fitahiana sy ozona. Koa mifidiana ny fiainana, mba hovelona ianao sy ny zanakao. (Deoteronomia 30:19).

b. Fa tsy ny Baiboly ve no milaza hoe...?

Safidio ny fiainana izay azonao iainana.

Tsy miankina amin'ny fanirian'ny olona na ny ezaka ataon'ny olona ny famonjena.

Tsy tian'Andriamanitra hisy ho very fa ho tonga amin'ny fibebahana. Andriamanitra mamindra fo amin'izay tiany. (p. 73)

Ny Fiangonatanany am-boalohany dia nino fa hisy fitsarana ara-drariny avy amin'Andriamanitra saingy andraikitsika ny miaina amim-pahamarinana. Noho izany, diniho:

Efa nasehony anao, ry olombelona, izay tsara. Ary inona no takin'ny Tompo aminao? Hanao ny marina sy ho tia famindrampo ary hiara-mandeha amin'Andriamanitrao amin'ny fanetren-tena. (Mika 6:8).

Indro, nataoko teo anoloanao anio ny fiainana sy ny fanambinana sy ny fahafatesana ary ny fandranganana. Fa Izaho no mandidy ianao anio mba ho tia an'i Jehovah Andriamanitrao sy handeha amin'ny lalany ary

hitandrina ny didiny sy ny didiny ary ny lalàny. (Deuteronomia 30:15-16).

Moa ataonao tsinontsinona ny haren'ny hatsaram-panahiny sy ny fandeferany ary ny fahari-pony, nefa tsy fantatrao fa ny fahamoram-panahin'Andriamanitra dia mitarika anao ho amin'ny fibebahana [fiovan'ny fomba fiainana]? Fa noho ny ditranao sy ny fonao tsy mibebaka no iraketanao fahatezerana aminao ho amin'ny andro fahatezeran'Andriamanitra, izay hisehoan'ny fitsarany marina. "Hanome ny olona rehetra araka izay nataony" Andriamanitra. Ho an'ireo

izayamin'ny faharetana amin'ny fanaovan-tsoa dia homenyvoninahitra sy laza ary tsy fahafatesana fiainana mandrakizay. Fa ho an'izaymitady tena sy mandà ny fahamarinana ary manaraka ny ratsy, dia hisy fahatezerana sy fahatezerana. (Romana 2:4-8).

Misy fahasamihafana lehibe eo amin'ny fahitana mialoha zavatra sy ny mahatongaizany. (p. 76)

3. Inona no dikan'ny batisa ho an'ny Kristianina voalohany

Ny tenin'ijesosy tamin'i Nikodemosy hoe tsy maintsyateraky ny rano sy ny fanahy ny olona iray dia takatry ny Kristianina voalohany fa ny batisa anaty rano [Gr. baptizo - mandroboka.

(rd)] Na n'no'ratra i Irénée: "Itysokajin'olona [Gnostika izay nilaza fa tsy azo ateraka indray na havaozina amin'nyalalan'ny batisan'ny rano] ny olombelona dia notarihin'i Satana

ba da n batisa izay fahaterahana indray ho an'Andriamanitra.1 (p.77)

Nampifandraisin'ny Kristianina voalohany tamin'ny batisa anaty rano ny raharaha telo tena lehibe, ary nanomboka tamin'izay

Ny fanasan-damba dia tsy miankina tanteraka amin'ny fahamendrehan'ny olona vita batisa, ny batisa dia antsoina matetika hoe "fahasoavana". (p. 78)

a. Fanavotana ny fahotana - mifototra amin'ireto manaraka ireto:

Ary inona no andrasanao ankehitriny? Mitsangàna, ataovy batisa, ary sasao ny fahotanareo, miantsoa ny anarany. (Asan'ny Apostoly 22:16).

Namonjy antsika Izy, tsy noho ny fahamarinana nataontsika, fa noho ny famindram-pony.

Namonjy antsika tamin'ny fanasan'ny fahaterahana indray sy ny fanavaozan'ny Fanahy Masina Izy. (Titosy 3:5) Nitantara ny batisan'i Kristy tamin'i Noa sy ny safodrano i

Petera, ny batisa izay mamonjy anareo koa ankehitriny - tsy ny fanesorana ny loto amin'ny tena fa ny

fieritreretana tsara eo anatrehan'Andriamanitra. Mamonjy anao amin'ny nitsanganan'ijesosy Kristy tamin'ny maty izany. (1 Petera 3:21-22).

"Mibebaha, ary aoka samy hatao batisa amin'ny anaran'ijesosy Kristy hianareo rehetra mba hahazo famelana ny helokareo, dia handray ny fanomezana, dia ny Fanahy Masina. (Asan'ny Apostoly 2:38). noho ny fahadisoantsika taloha tamin'nyalalan'ny rano masina sy ny fiantsoana an'i Jehovah. Averina amin'ny laoniny ara-panahy toy ny zazakely vao teraka àry isika

araka ny nambaran'ny Tompo hoe: "Raha tsy ateraka indrayamin'ny rano sy ny fanahy ny olona, dia tsy hiditra amin'ny fanjakan'ny lanitra izy." (Jaona 3:5) (p. 79).

Fahazavana ara-panahy - Nino izy ireo fa ny olona vao vita batisa, rehefa avy nandray ny Fanahy Masina dia nanana fahitana mazava kokoa momba ny raharaha ara-panahy.

Tsy Fombafomba Foana ny Batemy - Ny Batemy dia fombam-pivavahana mihoatra ny natoralyamin'ny fanombohana izaynifindran'ny mpino vaovao avy amin'ny maha-olona taloha ny nofo ho lasa olon'ny fanahy vao teraka indray. Tsy nampisaraka ny batisa amin'ny finoana sy ny fibebahana izy ireo. Nampianatra manokana izy ireo fa tsy voatery hanome famelan-keloka Andriamanitra satria fotsiny hoe nanao batisa ny olona iray.6 (p. 80).

Voaozona ho azy ve ny olona tsy vita batisa? - Nino ny Kristianina voalohany

fa Andriamanitra dia hanao izay feno fitiavana sy ara-drarinyamin'ny mpanompo sampy izaytsy nanam-potoana nandre momba an'i Kristy mihitsy.

Ny fombam-pivavahana ara-pilazantsara - Amin'ny ankapobeny isika evanjelika dia

nandà ny lanonana ara-tantara momba ny fahaterahana indrayamin'ny batisa ary

namolavola ny lanonana manokana - ny fiantsoan'ny alitara. Rehefa nanontaniana i

Petera hoe: "Inona no hataontsika?" tsy nitenyizy hoe midina eo aloha ary manasa an'i Jesosy ho ao am-ponao. Tsia, hoy izy tamin'izy ireo: "Mibebaha, ary aoka ianareo rehetra samy hatao batisa amin'ny anaran'ijesosy [ny fahefan'ny (r)]

famelan-keloka. Asan'ny Apostoly 2:38 "Raha ny marina, ny fiantsoan'ny alitara sy ny vavaka

mifandray amin'izany dia vokatry ny fifohazana tamin'ny taonjato fahavalo ambin'ny folo syfahasivy ambin'ny folo." (pg.

82) [Jereo ny lesona momba ny Batemy ao amin'i Kristy]

4. Fanambinana: Fitahiana na fandrika

Ry malala, mangataka aho mba hambinina sy ho salama amin'ny zavatra rehetra anie ianao, tahaka izay

anambinana ny fanahinao ihany. (3 Jaona 2) Moa ve ijaona nampanantena azy ireo harena sy fahasalamana avy amin'Andriamanitra, dia ny filazantsaran'ny fahasalamana sy ny harena? Ireto misy andinin-teny hafa ao amin'ny Baiboly. (p. 84)

o Fa ny fitiavam-bola no fototry ny ratsy rehetra. Ny olona sasany, fatra-pitady vola, dia voavily niala tamin'ny finoana ka nanindrona ny tenany tamin'ny alahelo be. (1 Timoty 6:10) o Arovy ny fiainanao amin'ny fitiavam-bola ary mianina amin'izay anananao.

(Hebreo 13:5).

o Aza mihary harena ho anareo ety an-tany, izaymisy kalalao sy harafesina manimba, sady

misympangalatra manamitrano sy mangalatra. Fa miharia harena ho anareo any

an-danitra, izay tsy misy kalalao sy harafesina manimba, ary tsy misympangalatra

manamitrano na mangalatra. Fa izayitoeran'ny harenareo, dia ho any koa ny fonareo. (Matio 6:19-21).

o Tsy misy mahay manompo tompo roa. Na hankahala ny irayizy ka ho tia ny iray, na ho tiany

mahafovy ny iray ary manamavo ny iray. Tsy afaka manompo an'Andriamanitra sy ny Vola ianao. (Matio 6:24) o Fa raha manan-kanina sy fitafiana isika, dia ho afa-po amin'izany. Ny olona te hahazo

ny manan-karena dia latsaka amin'ny fakam-panahy sy ny fandrika ary ny filana tsy misy

antony sy manimba izay mandentika ny olona ao amin'ny fandranganana sy ny

fandranganana (1 Timoty 6:8-9)

d. Ny loza ateraky ny fanambinana - Hermesy (talohan'ny taona 150) dia

nanoratra hoe: "Ireo no manam-pinoana tokoa, nefa manana ny haren'izao tontolo izao koa. Rehefa tonga ny fahoriana, dia mandà an'i Jehovah izy noho ny harena sy ny raharahany... . Manameloka ny faniriana na ny fitiavana

harena izy. Paoly ao amin'ny Efesiana 4 dia manoro hevitra ny Kristianina mba hiasa mba tsy maintsy hanome ny hafa. (rd)] Ahoana anefa no

ahafahan'ny olona manome an'Andriamanitra? Raha avy amin'Andriamanitra ny harena, dia tsy hovery izany ny Kristianina raha mankatò ny

Tenin'Andriamanitra sy mizara ny harenany amin'ny mahantra. (p. 87)

b. Endrey ny fifanoherana eo amin'ny hafatr'izy ireo sy ny hafatr'izao andro izao, ny filazantsaran'ny fanambinana dia milaza hoe: "Hoy ny Tompo hoe: Ry Satana, esory ny volako! satria Satana no misakana azy tsy hankany aminareo, fa tsy Izaho." 10 (p.88)

c. Nankafy fahasalamana tsara kokoa ve ny Kristianina - Ireo taratasy nosoratan'ny Kristianina voalohany dia manaporofozany niaritra loza sy loza mitovy amin'ny an'ny olombelona rehetra. (p. 89)

5. Mbola Ampy ve ny fitondran-tena ao amin'ny Testamenta Taloha?

Nampianatramafy i John Calvin fa tsy misy mahasamihafa azy roa [ny fitondran-tena ao amin'ny Testamenta Taloha sy ny Testamenta Vaovao (r. (p. 92)

Mametraka fanontaniana maromaro ny mpanoratra

a. Inona no tian'ijesosy holazaina rehefa niteny hoe "Aza mianiana"? [Ny fianianana tamin'ny voalohany dia midika hoe fiantsoana an'Andriamanitra mba hanamarina na hanamarina ny fanambarana nataon'ny olona iray. Ankehitriny dia toa midika izany hoe "Marina tanteraka ve izay holazainao? Ny filazana hoe "Andriamanitra no vavolombeloko" dia toa mampita ny dikan'ny fianianana tany am-boalohany. (rd)]

b. Tsy mety ve ny ady? [Nampiasain'Andriamanitra ary azo inoana fa mbola mampiasa firenena mba hamoronana toe-javatra izay hahatanteraka ny sitrapony. (rd)]

c. Ahoana no tokony hiheveran'ny Kristianina ny fanamelohana ho faty?

[Nanendry fitondram-panjakana hitondra filaminana amin'ny korontana Andriamanitra. (rd)]

Kristianisma mpanompo sampy? Fandinihana ny fototry ny fanaon'ny Fiangonanay,

Nandinika asa soratra sasany i Frank Viola sy George Barna nandritra ireo taonjato telo voalohany mba hahitana raha afaka manome sy manazava ny fampianarana sy ny fanaon'ny Kristianina tamin'ny taonjatovoalohanyizy ireo. Ao amin'ny bokiny hoe Kristianisma mpanompo sampy? Exploring The Roots Of Our Church Practices, 1998, Tyndale House Publishing, Inc. dia nametraka fiampanganaizy ireo fa mifanohitra amin'ny fampianaran'ny Baiboly sy ny fanao tamin'ny taonjato voalohany ny fanao ankehitriny.

"Fotoana izao hifandraisan'ny tenan'i Kristy amin'ny Tenin'Andriamanitra sy ny tantaran'ny

fiangonana mba hahatongavana amin'ny fahatakarana tsara kokoa ny amin'izay azontsika atao sy tokony hatao ary izay tsy azontsika atao sy tsy tokony hataontsika". (Fampidirana p. xxvii) [Tokony hitandrina tsara ny fianteherana amin'ny tantara satria matetika izy io no manome taratry ny fanao syfampianarana diso fa tsy ny fahamarinana. (rd)] Kristianisma mpanompo sampy?

fiampangana fa maro amin'ireo asa syfanaon'ny fiangonana ankehitriny no mifanipaka amin'ireo fanao syfampianarana ara-baiboly. Miampanga ihany koa izy ireo fa amin'ny fampiasana ny fomba fandefasana hafatra porofo, ny soratra masina dia esorina ivelan'ny teny manodidina mba hanohanana fampianaranasy/na fanao.

Ny faritra misyfanamby dia:

Trano fiangonana

Lamina fanompoam-pivavahana

Fivavahana

Mpitandrina

FitafianaAlahady maraina

Ministry ny mozika

Fahafolonkarena sy karaman'ny Mpitondra Fivavahana

Batista

Fanasan'ny Tompo

Fanabeazana Kristiana

Fomba hahazoana ny Testamenta Vaovao

[Fanamarihana: Tsy azo ekena na lavina an-jambany ireo fiampangana ireo ary tsy azo atao koa ny fanaon'ny fiangonanamisy antsika ankehitriny. Noho izany, ny andinin-teny nampiasain'ny mpanoratra manohana ny fiampangana azy dia tsy maintsy atao mifanaraka amin'ny teny manodidina, nodinihina, anisan'izany ny fahatapahan-kevitra ny mpihaino izay nanoratana, ny olana resahina sy resahina amin'ny Kristianina hafa. Ataovy misokatra ny saina. Tandremo ny fomban-drazana manokana amin'ny fandikantsika. Tazony izay fanovana naroso, raha misy, mandra-pahavitan'ny famakafakana rehetra. Avereno jerena avy eo ho fonosana manontolo. (rd)]

Trano fiangonana

"Ny Jodaisma fahiny dia nifantoka tamin'nysinga telo: Ny Tempoly, ny fisoronana ary ny sorona. Rehefa tonga i Kristy, dia namarana azy telo ireo Izy tamin'ny fanatanterahana izany tao Aminy. Izy no tempoly izay ahitana trano vaovao sy velona vita amin'ny vato velona - "tsy misy tanana." Izy no mpisoronaizay nanangana fisoronana vaovao. Izy no sorona lavorary sy vita.¹ Noho izany, dia lasa ny Tempolin'ijesosy Kristy Tompon'ny fisoronana. I Kristy no fahatanterahan'izany rehetra izany.² Azo lazaina tsara fa ny fivavahana kristiana no fivavahana voalohany tsy miorina amin'ny tempoly, araka ny fanamarihana ambany pejy 6 Arthur Wallis ao amin'ny The Radical Christian, ao amin'ny pejy faha-83 dia nanoratra izy hoe "Tao amin'ny Testamenta Taloha, Andriamanitra dia nanana fitoerana masina ho an'ny olony, ao amin'ny Vaovao, Andriamanitra dia manana ny olony ho fitoerana masina aorian'ny fandravana an'ijerosalema (pg.1). Lasa nisongadina kokoa ny Kristianina jentilisa nanana ny fiaviany mpanompo sampy.

Clément d'Alexander [fomba filozofia grikanampiray tamin'ny fampianarana kristianina (Wikipedia/wiki/clement_of_alexander sy wiki/platoisme) no olona voalohanynampiasailay teny hoe "mankanesa any am-piangonana."⁹ Tsy nanorina trano manokana hanaovana

fanompoam-pivavahana anefa ny Kristianina raha tsy tamin'ny andron'i Constantin tamin'ny taonjato fahefatra.12 (p.12)

Rehefa teraka ny Kristianisma dia io ihany no fivavahana teto an-tany izay tsy nanana zava-masina,tsy nisy olona masina ary tsy nisy toerana masina.18 Ny Kristianisma izay nandresy ny Fanjakana Romanina dia tamin'ny

ankapobeny dia fihetsiketsehana nifototra tao an-tokantrano.22 Ny fanompoam-pivavahana, noho izany dia tsy misy toerana ara-jeografika, na esorina amin'ny fitambaran'ny fiainana. Araka ny Baiboly, ny 'toerana masina' kristiana dia misy eny rehetra eny

ny Tompony niakatra. Ny fanompoam-pivavahana dia tsy zavatra mitranga amin'ny toerana irayamin'ny fotoana iray.

(Jereo nyJaona 4) Fiainana izany. Ny fivavahana dia mitranga amin'ny fanahy sy ny zava-misy ao anatin'ny vahoakan'Andriamanitra, satria any no misy an'Andriamanitra ankehitriny. [Fanamarihana ambany pejy 17 Jereo nyJG Davis,

The Secular use of Church Buildings, 3-4] (p. 14)

Nisy fiovana nitrangatamin'ny taonjato faharoa sy fahatelo. Nanomboka nandray ny fomba fijerin'ny mpanompo sampy ny Kristianina ny fanajana ny maty.³⁰ Noheverina ho "toerana masina" ny fasan'izy

ireo taty aoriana ka nahatonga ny fanangananatsangambato sy toerana masina ho fanomezam-boninahitra ny maty. (p. 15-16)

Talohan'ny nanomezan'i Constantin fahafahana azy ireo tamin'ny fanenjehana, dia vitsy an'isa

nohamavoina ny Kristianina. Nizarazara anefa ny Empira Romana teo amin'ny mpanompo sampy sy ny Kristianina ary i Constantin dia nila nampiray azy. [Tao anatin'ny fikasana hanambatra azy io, dia nananganafiangonan'ny fanjakanaizy ary nanomboka nanambatra ny foto-pampianarana kristiana sy ny mpanompo sampy tamin'nyalalan'ny fanovana ny anaran'ireo fanao mpanompo sampy tamin'ny anarana kristiana. (rd)] Nanomboka nanorina trano fiangonana koa izy. Koa raha nanana ny tranony masina toy nyJiosy sy ny mpanompo sampy ny Kristianina, dia hoheverina ho ara-dalàna ny finoany." (p. 18).

Ny trano fiangonan'i Constantin dia malalaka sy tsara tarehy, araka ny modelyamin'ny basilika (tranom-panjakana mahazatra natao tamin'ny tempolin'ny mpanompo

sampy).⁸⁰ Nahafinaritra azy ireo ny nipetrahan'ny olona tsy miraharaha sy nahay nijery fampisehoana. Izany no anisan'ny antony nisafidianan'i Constantin ny modely

basilika.⁸⁵ Ny basilika koa dia namela ny masoandro hilatsaka teo amin'ny mpandahateny rehefa niatrika ny fiangonana izy.⁸⁶(p. 22)

Ny basilika kristiana dia nanana lampihazo avo misy alitara sy sezan'nyeveka, katedra na seza

fiandrianana.⁹⁴ Io seza io no nisolo ny seza fitsaran'ny basilika romana .⁹⁵ noho izany ny fahefana sy ny fahefana dia mipetraka amin'ny seza. Avy teo amin'io seza io no nanaovan'ny Eveka ny toriteny.⁹⁷ (p. 23) Ny seza na polipitra no nanandratra ny mpitondra fivavahana ho amin'ny toerana ambony ka nametraka azy ho ambony sy ambony noho ny olon'Andriamanitra hafa. Avy eo ny pew dia nanakana ny fiarahana mifanatrika, nampiditra na lasa tandindon'ny fahalainana sy nytsy fahazotoana manao ny

fanompoam-pivavahana ho fanatanjahantenampijery.¹⁷⁵ (p.

34)

Ny fahatongavan'ny trano fiangonana dia nitondra fiovana lehibe teo amin'ny fanompoam-pivavahana kristiana:

- a. Nampidirina tao amin'ny litorjia ny fombafomban'ny fitsarana imperial.

- b. Nipoitra ny labozia taorian'ny fanao nitondra labozia teo anoloan'ny emperora Fidirana.
- c. Fandoroana emboka manitra rehefa niditra ny efitrano ny mpitondra fivavahana.
- d. Akanjo manokana nalaina tahaka ny an'ny mpitondra fanjakana romanina.
- e. Mozika firosoana amin'ny fanombohan'ny fotoam-pivavahana ataon'ny antoko mpihira.
- f. Nanao ny « fanompoam-pivavahana » nanoloana ny fandraisana anjara ankalamanjana sy firaisana amin'ny mpivavaka rehetra.

Araka ny nosoratan'ny manam-pahaizana katolika iray, tamin'ny fahatongavan'i Constantin dia "fomba fanao isan-karazany fahiny Niditra tao amin'ny litorjia kristiana ny kolontsaina romana... na dia ireo fombafomba natao tamin'ny fanompoam-pivavahana fahiny tamin'ny emperora ho andriamanitra aza dia tonga tao amin'ny fanompoam-pivavahana tao amin'ny fiangonana, nefa tamin'ny endriny tsy ara-pivavahana ihany.109 (p. 24-25) Noho ny fahatongavan'ireo trano fiangonanamisy rihana avo na avo, dia ampiana zava-dehibe ny asa iray mihoatra ny hafa. Amin'ny alàlan'ny fanakanana ny fanompoam-pirahalalahiana dia manomboka tsy mandray anjara. Noho izany, hetsika atao amin'ny toerana manokana ary nesorina tamin'ny fiainana andavanandro. (p. 38) [Ny Baiboly dia mangina momba ny trano fivoriambe: ny fandaharana, ny habeny, na ny tompony. (rd)]

Lamina fanompoam-pivavahana

Ny fivorian'ny fiangonana voalohany dia nanamarika ny fahavononana, ny fahafahana, ny fiasan'ny mpikambanatsirairay, ny fahavitrihana ary ny fandraisana anjara an-kalamanjana. (p. 50)

Diniho:

1 Korintiana 12:14 Ary ny tena dia tsy misy momba ny iray fa maro.

1 Korintiana 12:18 Ary nalamin'Andriamanitra ho amin'ny tena izay rehetra momba ny tena, samy araka izay tiany.

1 Korintiana 12:27 Ary ianareo no tenan'i Kristy, ka samy momba azy avokoa ianareo rehetra.

1 Korintiana 12:31 Fa maniria fatratra ny fanomezam-pahasoavana lehibe.

1 Korintiana 13:13-14:1 Aryankehitriny ireto telo ireto no mitoetra: ny finoana, ny fanantenana ary ny fitiavana. Fa ny fitiavana no lehibe amin'ireo. Araho ny lalan'ny fitiavana ary maniria fatratra ny fanomezana ara-panahy, indrindra fa ny fanomezam-pahasoavan'ny faminaniana.

1 Korintiana 14:12 Miezaha ho ambony amin'ny fanomezam-pahasoavanaizaymampandroso ny fiangonana, [ireo Kristianina tafavory (rd)].

Hoy i Paoly momba ny asan'ny fiangonanatafavory: "Raha miangona ianareo, dia samy manana ny fihirana, na ny teny fampianarana, na ny fanambarana, na ny fiteny tsyfantatra, na ny miteny na ny mpihaino, ka mila fandikana. (rd)] na fandikana teny. Izany rehetra izany dia tsy maintsy atao ho fampaherezana ny fiangonana. Ny mpandaha-teny dia tokony hangina ao amin'ny fiangonana ary hitenyamin'ny tenany sy amin'Andriamanitra ny mpaminany roa na telo; 14:26-33)

Inona àry no hevitra ambarany?

Rehefa tafangona ianareo Kristianina tany Korinto Ny
lehilahy sy vehivavy kristiana dia mandray anjara tanteraka

oa fihirana >
oa teny fampianarana >> hetsika samihafa mifototra amin'ny
oa fanambarana >> asa manokana, fanomezana.
oa fiteny na fandikana. >

Ny fanaon'ny fiangonana ankehitriny dia nanova ny fiangonana ho fizarana roa:

- a. Fampianarana Baibolyizay avela hiteny ny vehivavy
- b. Fanompoam-pivavahanaizay tsy mahazo mitenyizy ireo

Ireo rehetra ireo dia tsy maintsy atao ho fanamafisana orina ireo tafavory.
Aoka isika tsy hahafoy ny fivoriana miaraka, tahaka ny fanaon'ny sasany.

fa aoka isika hifampahery, mainka satria hitanareo fa mihantomotra ny andro. (Hebreo 10:25).

Esory ireo fanovana tsy hita maso izaymampiavaka ny fotoam-pivavahana protestantatsirairay izay tianao mahita litorjia mitovy amin'ny ankapobeny [didyvoatondro (rd)] fa tsyvoatery hitovy filaharana: (p. 48-50)

Ny fiarahabana rehefa miditra ny trano
Vavaka sy/na famakiana soratra masina
Tolotra hira

Fanambarana
Fanomezana

Toriteny
Fitahiana

Dia taiza no niandohan'ny fivavahana protestanta?

1. Misy ny fakany ao amin'ny Lamesa katolika 9 moyen Âgeizaynampidirina

- a. Fanampianampisorona mpanompo sampy
- b. Fampiasana emboka manitra sy rano masina amin'ny fombafomba fanadiovana
- c. Fandroana labozia amin'ny fanompoam-pivavahana
- d. Architecture ny basilika romanina
- e. Lalàn'i Roma ho fototry ny "lalàna kanôna"
- f. Lohatenin'ny Pontifex Maximus ho an'ny lohan'ny eveka
- g. Fomban'ny mpanompo sampy amin'ny Lamesa 17 (p. 53)

2. Niteny ratsy ireo mpitaingin-tsoavaly sy tehina tao amin'ny mpitarika katolika romana sy ny fampianarany momba ny Eokaristia i Lotera. Noho izany dia ny fitoriana no nataony fa tsy ny Eokaristia no ivon'ny fivoriana.²⁶ "Tsy tokony hivory mihitsy ny fiangonana kristianina raha tsy mitory ny Tenin'Andriamanitra sy ny vavaka, na fohy toy inona aza" ... "ny fitoriana sy

fampianarana ny Tenin'Andriamanitra dia ny

ampahany lehibe indrindra amin'ny fanompoana an'Andriamanitra."²⁹ (p. 53)

Ny fiovana lehibe nataon'i Lotera tamin'ny Lamesa Katolika [Eokaristia na Fanasan'ny Tompo (rd)] dia:

- a. Atao amin'ny fitenin'ny olona
- b. Nanao toriteny ny tapanyafovoany
- c. Nampidirina [niverinatamin'ny (rd)] ny fihirana kongregasiona
- d. Nanafoana ny hevitra hoe sorona an'i Kristy ny Lamesa
- e. Navela hihinana mofo sy kaopy ny fiangonana, fa tsy ny mpisorona fotsiny. (p. 55)

3. Nesorin'i Calvin ny taova sy ny amboarampeo satria tsy voalaza mazava ao amin'ny Testamenta Vaovao.64 (p.58)

4. Nandao ny fitafian'ny mpitondra fivavahana sy ny sary masina ary ny haingo ny Puritan Calvinists.⁸⁶ Ny toriteny dia nahatratra ny fara tampony teo amin'ny Puritains Amerikana. Nanasazy ihany koa izy ireo tamin'ny fametrahana petra-bola sy nandao lamandy ireo mpikambanaizay tsy nahavita toritenyalahady maraina.^{88, 89} (p. 63)

5. Nalaza ny Metodista ny fanompoam-pivavahanaalahady hariva.⁹⁸ (p. 64)

6. Ny Frontier-Revivalists dia nanova ny tanjona amin'ny fitoriana ho toritenyevanjelista.¹⁰¹ (p.65)

7. Ny Metodista sy ny Fifohazana Frontier dia niteraka ny "fiantsoana ny alitara". 112 (pg. 66) Nantsoin'i Charles Finny ho "dabilio manahy".¹¹³ Nysinga maharitra indrindra an'i Finley dia ny pragmatisma raha misy zavatra mahomby, dia tokony horaisina izany na inona na inona fiheverana ara-moraly.¹¹² (p. 67) Na, "ny tanjona dia manamarina ny fomba." (pg.68) Ny American Frontier-Revivalism dia namadika ny fiangonana ho toeram-pitoriana ary nampihena ny traikefan'ny fiangonana momba ny fampandrosoana ho asa fitoriana ny filazantsara. Vokany, very ny fifanampiana eo amin'ny mpikambana tsirairay izay miasa mba hanehoana an'ijesosy Kristy ho fiaraha-miasa eo anatrehan'ny fanapahana sy ny fahefana.¹²⁵ (p. 69)

8. DL Moody tamin'ny faramparan'ny taona 1800 dia nampiditra ny "vavak'ny mpanota" 136 ary nohavozina i Billy Graham Ny teknikan'i Moody dimampolo taona teo ho eo taty aoriana.¹³⁷ (p. 70)

9. Nanomboka tamin'ny 1906 ny hetsika Pentekotista dia nampiditra ny fananganan-tanana, dihy fitehaka, fitehaka tanana, fitenenana amin'ny fitenytsy fantatra [tsyfiteny fantatra fa fitenenan-dratsy (rd)] ary fampiasanaampongatapaka. (p. 72)

Noho izany, ny fomba fanompoam-pivavahana protestanta dia: (p. 73-77)

- a. Mpitondra fivavahana no mitantana sy mitantana.
- b. Ny toriteny dia natao ho ivon'ny fanompoam-pivavahana azo vinaniana, perfunctory sy mekanika, ary tsy misy ho azy.
- c. Ny fiaraha-miombon'antoka amin'ny fandraisan'anjaran'ny mpikambana dia notsindriana ka lasa nangina.

- d. Ny litorzia passive miaraka amin'ny asany voafetra dia midika fa ny fametrahana adinyiray isan-kerinandro no zava-dehibe ho amin'ny fiainana kristiana mpandresy.

Ny Toriteny

Amin'ny fanesorana ny toriteny dia voaozona ho amin'ny fanatrehana ny fotoam-pivavahanaalahady maraina mitete satria ny toriteny no fototry ny litorjia protestanta. (pg. 85) Tena manalavitra ny

fikasan'Andriamanitra hivorian'ny fiangonana ary tsy misy ifandraisany firyamin'ny fitomboana ara-panahy marina. (p. 86-87)

- a. Mitranga matetika izany - indray mandeha isan-kerinandro.
- b. Olona irayihany no aterina - mpandahateny matihanina.
- c. Atolotra ho an'ny mpihainotsy misy dikany izany - monologue, na lahateny.
- d. Fomba fiteny voavolyzy io - rafitra manokana manodidina ny 3 ka hatramin'ny 5 isa.

Mifanohitra amin'izany kosa ny fitorian'ny apostoly: (p. 88).

- a. Sporadic.
- b. Aterina amin'ny fotoana manokana hiatrehana olana manokana.
- c. Extemporaneous tsy misy rafitra retorika.
- d. Amin'ny endrika fifanakalozan-kevitra miaraka amin'ny fanontaniana syfanelingelenana avy amin'ny mpanatrika.

Ny firaketana voalohany indrindra momba ny loharanon'ny toriteny tsy tapaka dia hita mandritra ny faharoa taonjato.¹⁴ Nitaraina i Clément de Aleksandra fa tsy dia nanova firy ny Kristianina ny toriteny.¹⁵ (p. 89)

Ny lohatenin'ny toriteny dia niverina tany amin'ireo mpampianatranirenireny, antsoina hoe sophista, tamin'ny taonjatofahadimy talohan'i JK. Izy ireo dia mpiady hevitra manam-pahaizananampiasa fiangaviana ara-pihetseham-po. Ny bika aman'endrika sy ny fiteny marani-tsaina mba "hivarotra" ny tohan-kevitr'izy ireo.¹⁸ Izany dia niteraka andian-dehilahy izay lasa nahayteny tsara, "mamboly fomba ho an'ny fomba". Manam-pahaizana manokana amin'ny fakana endrika izy ireo fa tsy hoe vatana .²⁰ fitafy manokana no nahafantarana ny sofista, nanana trano raikitra izay nanaovany toriteny tsy tapaka tamin'ny mpihainoiray ihany ary nahazovola be. (p.89)

Taonjatoiray teo ho eo taty aoriana dia nanao kabary telo sosona iAristote.²² Ny mpandahateny dia afaka nampitabatabavahoaka noho ny fahaizany miteny.²⁷

Niditra tao amin'ny fiangonana kristianina tany amin'ny taonjato fahatelo ny karazana toriteny grika... nanomboka nitsahatra ny fivoriana misokatra, ary nihanatanjaka hatrany ny fivoriam-piangonana [fombam-pivavahana voatondro ho amin'ny fanompoam-pivavahana na fanompoam-pivavahana ampahibemaso (rd)] lasa "fanompoam-pivavahana". (p. 91) Io fomba vaovao io dia nanantitrantitra ny kabary voavolavola, ny fitsipi-pitenenana be pitsiny, ny fahaiza-miteny fenovoninkazo ary ny monologue. (p. 92)

Ity karazana fampianarana na toritenyity dia nisy fiantraikany ratsy teo amin'ny fiangonana:

- a. Mahatonga ny mpitoriteny ho mpanao virtuoso izany.
- b. Mamporisika ny fahafoizan-tena izany ka manempotra ny fiaraha-miasa sy ny fandraisana anjara malalaka fivorian'ny mpikambana.
- c. Miaro ny mpitondra fivavahana na dia tsy atao toy izany aza.
- d. Manala ny fahaizan'ny olomasina izany.
- e. Mamokatra lesona tsy azo ampiharinaizany.

Ny Mpitandrina

Esory ny pasitera/mpitarika sy ny Protestanta amin'izao fotoana izao satria fantatsika fa ho faty izany. Izy no sarin'ny Kristianisma Protestanta izayivon'nyivon'ny fiangonana ankehitriny. Ny tena mahatsikaiky dia ny hoe tsy misy andininy iray ao amin'ny Testamenta Vaovao manontolo manohana izany. Na izany aza, ny pasitera dia ara-baiboly. (p.106-7)

Diniho:

Efesiana 4:11 "Ary Izy nanome ny sasany ho Apostoly, ary ny sasany ho mpaminany, ary ny sasany ho evanjelista, ary ny sasany ho mpiandry sy mpampianatra" no hany andinin-tenyampiasaina amin'ny hoe mpitandrina.

voalaza ao amin'ny Efesiana ao amin'ny 1 Petera 2:25 . (rd)]

- a. Endrika ploralan'ny teny.
- b. Midika hoe mpiandry ondry fanoharana milaza asa.4

Ny mpiandry ondry (mpitandrina) tamin'ny taonjato voalohany dia loholona (presbytera) sy mpiandraikitra (mpiahy, mpiambina) ny fiangonana. Mifanohitra amin'ny andraikitry ny pastoralyankehitry ny asan'izy ireo 9 [amin'nyankamaroan'ny fiangonana protestanta. (p. 108)

Ny voan'ny pasitera ankehitriny dia azo tsikaritra amin'nyvanim-potoanan'ny Testamenta Vaovao. Diotrefa, izay "tia [d] ny ho loha laharana" ao amin'ny fiangonana (3 Jaona 9-10).12 (p. 109)

Hatramin'ny taonjatofahatelo, dia tsy nanana mpitarika ofisialy ny fiangonana. Ny hoe nanana mpitarika dia tsy misy fifandirana. Tsy ofisialy anefa ny fitarihana satria tsy nisy "birao" ara-pivavahana na toerana ara-tsosialy hofenoina.13

Izy ireo dia antokom-pivavahanatsy nisy mpisorona, na tempoly na sorona.14 (p. 109-110) [Ny fitarihana dia / dia asa fa tsy toerana. (Jereo ny lesona momba ny Baiboly Nyasan'ny mpiandry ondrin'Andriamanitra (rd)]

I Ignace avy any Antiokia (35-107) dia nanampy tamin'ny fanovana ho mpitarika tokana. Izy no nanandratra ny iray tamin'ireo loholona tao amin'ny fiangonanatsirairay ho ambonin'ny hafa rehetra. Nantsoina hoe eveka ilay loholona nasandratra avy eo [teny ilazana ny mpiandraikitra (rd)].²⁰ (p. 110-111) Nihevitra i Ignace fa ilaina izany mba hanitsiana ny fampianaran-diso sy hanorina firaisan-kina ao amin ny fiangonana.²⁷ (p. 112).

Ny eveka ihany no lasa mpitantana sy mpizara ny haren'ny fiangonanatamin'ny farany.13

Raha ny marina dia lasa mpitandrinaireny tao amin'ny fiangonana izy - ilay matihanina amin'ny fanompoam-pivavahana iombonana (mpitondra tenin'izyireo).36 (p.112)

I Clément avy any Roma, izay maty tamin'ny 100 taona teo ho eo, dia noheverina ho nanavaka ny mpitondra sy nytsy mpitondra, laika 38 izay i Tertullien (t. 160 - t. 225) no voalohany nampiasampitondra fivavahana.40 (p. 113-).

114)

Taorian'ny Konsilin'i Nicée (325) dia natolotry ny Eveka ny andraikitry ny Fanasan'ny Tompo amin'ny presbytera, eveka lefitra .53 (p. 114)

Cyprian of Carthage [taonjatofahatelo] dia niady hevitra momba ny fifandimbiasan'ny eveka tsy tapakaizay niorina tamin'i Petera.60 (p. 115)

Tamin'ny taonjatofahefatra, dia nanaraka ny ohatr'ny Fanjakana Romanina ny eglizy. Ny Imperora Constantin dia nandamina ny fiangonana ho diosezy [dioceses "fifehezan'ny governora" www.etymonline.com (rd)] araka ny lamin'ireo distrika romanina. Taty aoriana dia namolavola ny asa fanompoan'ny fiangonana manontolo ny Papa Grégoire taorian'ny lalàna romana.81 (p. 119)

Nomen'i Constantin fahefana bebe kokoa ny evekan'i Roma noho ny nomeny ny governora romana. Izy ireo dia nanana ny haja amam-boninahitry ny mpiandraikitra ny biraom-piangonana, ny saranga ankasitrahana, ny fahefan'ny olona ambony mpanankarena ary ny asa bebe kokoa noho ny fiantsoana.99 Ny vokatra azo dia nanaitra: (p. 120-121)

Niitatra ny elanelana misy eo amin'ny mpitondra fivavahana/laika satria ny mpitondra fivavahana no mpitarika voaofana, mpiambina ny ortodoksa - ny mpitondra sy ny mpampianatra ny vahoaka.

Nanana fanomezam-pahasoavana sy fahasoavana tsyazon'ny olona mety maty izy ireo. Ny laika dia kristiana kilasyfaharoa,tsy voaofana.103 (p. 122) Izany no nahatonga ny fanokanana antokon'olona ambony ara-panahy misy "olona masina."108 Tanyamin'ny taonjato fahefatra dia noravahan'ny

akanjo an'ohatra sy fombafombam-pivavahana ny lanonana fanokanana.120 Io fomba io dia nampiasa ny teny mitovy amin'ny tontolon'nysivily romanina.121(p. 125)

Ny fanavahana ny klerjy/laika tsy araka ny Soratra Masina dia nanimba ny tenan'i Kristy.

(pg.136-137) Nozarainy ho Kristianina kilasy voalohany sy faharoa ny Kristianina.

Nanempotra ny fiasan'ny tsirairayizany ary nahatonga ny fampianarana fa ny mambra tsirairay dia manana zo sy tombontsoa hanompo ao amin'ny fivorian'ny fiangonana. Ny

toeran'ny mpitandrina/mpitory dia mifanandrina amin'ny maha lohan'i Kristy miasa ao amin'ny fiangonany.¹⁸⁸

Cyprian, nivoatra ho presbytera teo an-toerana, izay nitombo ho Katolika tamin'ny Moyen Âge mpisorona. Nandritra ny Reformasiona dia niova avy tamin'ny mpisoronaizy ho "mpitory teny", "mpitandrina", ary farany "mpitandrina". (p. 141)

" Nanana adidy fito ny pretra katolika tamin'ny fotoan'ny Reformasiona.²⁰⁸ Ny pasitera protestanta dia mandray ireo adidy rehetra ireo ary mitso-drano ny hetsika sivilyzy

indraindray
adidy: (p. 141)

1. FITORIANA
2. sakramentan'ny
3. Vavaka ho an'ny andian'ondry
4. Fiainana araka an'Andriamanitra voafehy
5. fombafombam-piangonana
6. Manohana ny mahantra
7. Famangiana ny marary

Fitafiana Alahady maraina

Isaky ny Alahady maraina dia Protestanta an-tapitrisany eran-tany no manao ny akanjony tsara

indrindra mba hanatrika ny Fiangonana Alahady maraina.¹ Tany am-boalohany dia safidy ho an'ny andriana manankarena indrindra ny fiakanjoana amin'ny fotoana rehetra. Niova izany tamin'ny famoronana lamba faobe sy nyfivoaran'ny fiaraha-monina an-tanàn-dehibe.⁶ Ny akanjo tsara dia nanjary takatry ny sarambagem-bahoaka. Teraka ny saranga antonony ary nanomboka nanahaka ny aristokrasia nitsiriritra izy ireo.⁷ (p. 148) Nanavaka ny maha-zava-dehibe azy ireo ny pasiterany tamin'ny fitafian'izy ireo manokana.

Na izany aza, ny fiakanjo dia maneho: (p. 148-150)

- a. Fizarana eo amin'ny laika sy ny masina.
- b. Ny fiheverana fa tsara isika noho ny fitafintsika, ka mety hanarona ny ambany kokoa
fiainana araka an'Andriamanitra.
- c. Fahasamihafana eo amin'ny saranga sosialy sy/na foko.
- d. Famitahana diso hoe "tsy manaja" ny olona irayamin'ny fanaovana akanjotsy ara-potoana [tsy manao ny tenantsika tsara indrindra (rd)].

[Fanamarihana: Ny Jakoba 2:1-2] dia mampitandrina momba ny toe-tsaina mahatsapa ho ambony noho ny hafa, ny fiangarana ary ny fanambaniana ny mahantra sy ny "tsy manan-katao". (rd)]

Clément d'Alexander no nilaza fa tokony hanao akanjo tsara kokoa noho ny laika ny mpitondra fivavahana.²⁶ (p. 150) Ny akanjo ofisialy romana dia noraisin'ny pretra sy ny diakona tsikelikely taorian'ny nifindran'i Constantin tany Constantinople. ²⁹ Jerome (ca. 342-420) dia nanamarika fa tsy tokony hiditra ao amin'ny fitoerana masina mihitsy ny mpitondra fivavahana manao fitafiana andavanandro.³⁴ (p. 151) Tamin'ny Moyen Âge, ny fitafian'izy ireo dia nahazo dikany mifono

mistika sy an'ohatra.³⁷ (p. 152)

Noraisin'ny Mpanavao fivavahana ny akanjo mainty an'ilay manam-pahaizana, izay antsoina koa hoe akanjon'ny filozofa.⁴³ Koa niely patrana ny fitafian'ny mpitondra fivavahana vaovao fa ny akanjo mainty nataon'ny manam-pahaizanatsy ara-pivavahana dia lasa fitafian'ny pasitera protestanta.⁴⁴ (p. 152)

Ireo akanjo manokana rehetra ireo dia manavaka mazava tsara ny kilasy roa: matihanina sy tsy matihanina ary mety hanavakavaka ny tsy matihanina aza. (p. 154)

Ministry ny mozika

Nandritra ny fitondran'i Constantin dia novolavolaina sy nampiofanina ny antoko mpihira mba hanampyamin'ny fankalazana ny Eokaristia. Io fanao io dia nindramina tamin'ny fomba amam-panao romana, izay nanomboka ny lanonana tamin'ny emperora

mozika matihanina.² Kanefa, ny fotony dia hita ao amin'ny tempoly grika mpanompo sampy sy tantara grika.³ (p. 158-159)

Tamin'ny fahatongavan'ny antoko mpihira tao amin'ny fiangonana kristianina dia tsy ny vahoakan'Andriamanitra rehetra intsony no nanao ny hira fa ny mpiasan'ny mpitondra fivavahana izay ahitana mpihira efa voaofana.⁵ Izany fiovana izany dia anisan'ny nahatonga ny fampianarana hevi-diso tamin'nyalalan'ny hira fihirana. Nihevitra ny mpitondra fivavahana fa raha ny fihirana no voafehin'izy ireo, dia hanakana ny fivavahan-diso izany.⁶ Nampitombo ny herin'ny mpitondra fivavahana koa izany. (p. 159) [Mampiroborobofampianaranatsy araka ny Baiboly ve ireo hira hiraina ankehitriny? (rd)]

Nampirisika ny fihirana teo anivon'ny fiangonana i Luther nandritra ny ampahany tamin'ny fotoam-pivavahana.²⁸ (p. 162)

Ao amin'ny fiangonana maro ankehitriny, karismatika na tsy karismatika, dia nosoloina ekipan'ny fiderana ny antoko mpihira.⁵⁰ (p. 164)

Henoy ny filazan'i Paoly nyfivorian'ny fiangonana ao amin'ny Testamenta Vaovao: (p. 166)

a. Samy manana ny hirany ianareo. (1 Korintiana 14:26).

b. Mifampiresaha amin'ny salamo sy ny fihirana ary ny hira ara-panahy. (Efesiana 5:19).

Diniho ny teny hoe "Ianareo rehetra". Ny mpitarika ny hira, ny antoko mpihira ary ny tarika mpivavaka no manao izany tsy azo atao amin'nyalalan'ny famerana ny fitarihan'i Kristy – indrindra ny fitarihana ireo rahalahiny hanao hira fiderana ho an'ny Rainy. (p. 166-167)

Rehefa ny hira fanompoam-pivavahana ihany no azo ambara sy atomboka ary tarihin'ny manan-talenta dia lasa toy ny fialam-bolyihany io singam-panompoana io noho ny

fanompoam-pivavahana ho an'ny fiangonana.¹⁷ Ary izay "manapaka" ihany no mahazo mandray anjara amin'ny ministeran'ny fitarihana hira. (p. 167) [Izany no mampifaly ny mpanatrika fa izay mampifaly an'Andriamanitra amin'ny mpanatrika. (rd)]

Hita ao amin'ny Baiboly tokoa ny fahafolonkarena. Noho izany, eny, ny fahafolonkarena dia ara-baiboly. Tsy Kristianina anefa izany. An'nyIsraely fahiny ny ampahafolon-karena. Ny hetra

fidiram-bolan'izy ireo no tena izy. Tsy ao amin'ny Testamenta Vaovao na tamin'ny taonjato voalohany mihitsy no ahitanao ny Kristianina manao ampahafolon-karena. (pg. 172) Tamin'ny nahafatesan'i

Jesosy, dia nofantsihana teo amin'ny hazo fijalian'i Kristy sy nalevina ny fehezan-dalàna

ara-pivavahana rehetra nananan'ny Jiosy, ka tsy nampiasaina intsony mba hanamelohana antsika. [Tsy tonga izy handrava ny Lalàna na ny Mpaminany, fa hanatanteraka izany Matio 5:17 (rd)]

Hitantsika fa mpitantan-draharaha manome amim-pifaliana ny Kristianina tamin'ny taonjato voalohany.

araka ny fahaizany - tsyamin'nyalalan'ny didy .7 Fanomezana tao amin'ny fiangonana voalohany dia an-tsitrapo .8 Ary izay nahazo tombony tamin'izany dia ny mahantra, ny marary, ny kamboty, ny mpitondratena, ny voafonja, ny vahiny ary ny mpamboly fiangonana. 9 (pg. 173) [Rahatsy maintsy mandoa ampahafolon-karena ny Kristianina iray satria nandidiana, dia tsy an-tsitrapo ny fanomezany,tsy araka ny fahaizany ary tsy avy amin'ny fony fa noho ny adidy. Noho izany, amin'ny fanomezana ny ampahafolon'ny olona iray dia mahazo ny valisoany, dia ny famonjena. (rd)]

Tamin'ny taonjatofahatelo, i Cyprian avy any Carthage no mpanoratra kristiana voalohany niresaka momba ny fanaon'ny mpitondra fivavahana manohana ara-bola. Nampirisika izy fa toy ny nanohanana ny ampahafolon-karena ny Levita, dia tokony ho toy izany koa ny mpitondra fivavahana kristianina.16 (pg.176) Tamin'ny faran'ny taonjatofahafolo, ny ampahafolon-karena dia nanjary fepetra ara-dalàna mba hamatsiana ny fiangonan'ny fanjakana - takian'ny mpitondra fivavahana ary ampiharin'ny manam-pahefana!28 (p. 177) Raha ny karaman'ny mpitondra fivavahana anefa no tsy nahazoana karama voalohany ho an'ny mpitory maharitra telo taona. izy no nanangana ny fomba fandoavana karama raikitra ho an'ny mpitondra fivavahana avy amin'ny tahirim-bolan'ny fiangonana sy ny tahirim-bolan-panjakana ary ny imperial.30 izany no teraka ny karaman'ny mpitondra fivavahana (p. 178).

Ny fanomezana karama ho an'ny pasitera dia manandratra azy ireo ho ambony noho ny olona hafa.

Mamorona sata mpitondra fivavahana izay mamadika ny tenan'i Kristy ho lasa raharaham-barotra. Koa satria "ny pasitera" sy ny mpiasany dia onitra amin'ny asa fanompoana, karamaina ho matihanina izy ireo ary ny sisa amin'ny fiangonana dia latsaka ao anatin'ny toetry ny fiankinan-doha. Raha nifandray tamin'ny antso izay ao anatin'izy ireo ho pretra miasa ao amin'ny tranon'ny Tompo ny Kristianina

rehetra, nahoana isika no handoa ny pasiterantsika? Ankoatr'izay, ny fandoavana ny pasitera dia mamporisika azy ho sitraka amin'ny lehilahy. (p. 180-181)

BATISA

Nyankamaroan'ny Kristiana evanjelika dia mino sy mampihatra ny batisan'ny mpino fa tsy ny batisan'ny zazakely. Toy izany koa, ny ankamaroan'ny Protestanta dia mino ny fanaovana batisa asitrika na fandrarahana fa tsy famafazana.2 [Ny batisa dia avy amin'ny teny grika hoe baptizo, nadika hoe batisa, fanatsobohana,fandrotsahana, na fandrobohana, ny teny grika hoe rantizo dia ny hoe famafazana ary ny teny grika nandrarahana dia cheo (rd)] Tamin'ny taonjato voalohany dia nisy ny batisan'ny rano ho an'ny batisa. Ny batisa dia mifamatotra mafyamin'ny fampiharana ny finoana mahavonjy,hany ka matetika ireo mpanoratra ao amin'ny Testamenta Vaovao no mampiasa ny batisa ho solon'ny teny hoe finoana ary mampifandray izany amin'ny hoe "voavonjy." Izany dia satria ny batisa dia ny fiaiken'ny Kristianina voalohany ny finoana an'i Kristy (p. 188-189).

Amin'izao androntsika izao [any amin'ny ankamaroan'ny fiangonana (rd)] ny "vavaky ny mpanota" dia matetika no nisolo ny anjara asan'ny batisa anaty rano. Ny tsy mpino dia nilazana hoe: "Ataovy aoriako izao vavaka izao, raiso Jesosy ho Mpamonjy anao manokana, dia hovanjena ianao." Kanefa na aiza na aiza ao amin'ny Testamenta Vaovao rehetra dia tsy misy olona voatarika amin'ny Tompo amin'ny

alalan'ny vavaky ny mpanota. Ary tsy misy bitsika kely indrindra ao amin'ny Baiboly momba ny Mpamonjy "manolo-tena". Raha lazaina amin'ny teny hafa, ny batisan'ny rano dia ny vavaky ny mpanotatamin'ny taonjato voalohany! Niaraka tamin'ny fanekena ny filazantsara ny batisa ary nitranga avy hatranyizany.

(pg. 189) [I Petera ao amin'ny 1 Petera 3:21 dia nilaza fa ny batisa izao dia mamonjy anao amin'ny nitsanganan'iesosy Kristy tamin'ny maty, rehefa miantso an'Andriamanitra hamela ny fahotany izy. (rd)]

Ny batisa dia nanamarika ny fiatoana tanteraka tamin'ny lasa sy ny fidirana feno ao amin'i Kristy sy ny fiangonany. Ny batisa dia niara-niasa sy nanao ny finoana ary koa fanehoana ny finoana.⁸ (p. 189)

Nanomboka tamin'ny taonjatofaharoa, dia nisy Kristianina nanan-kerynampianatra fa tsy maintsy atao ny batisa ialohavan'ny fotoam-pianarana, vavaka ary fifadian-kanina.⁹ Tsy maintsymampiseho ny tenanao ho mendrika ianao batisa amin'ny fitondran-tenanareo.¹¹ [Tsy toy izany no nitrangatamin'ny Pentekosta satria hita avy hatrany ny batisan'izy ireo. (rd)]

Ny fomban-drazana dia nanaisotra ny tena dikany sy ny hery ao ambadiky ny batisa anaty rano. Ny batisan'ny rano noforonina sy nampiharina araka ny tokony ho izy dia ny fieken'ny mino ny finoana eo anatrehan'nyolona, ny demonia, ny anjely ary Andriamanitra. Ny batisa dia

famantarana hita maso izay maneho ny fisarahana amin'izao tontolo izao, 47 fahafatesantsika miaraka amin'i Kristy, ny fandevenana ny olona taloha, 48 ny fahafatesan'ny voary taloha, 49 ny fanasan'ny Tenin'Andriamanitra. Ny fanoloana ny batisan'ny rano ao amin'ny Testamenta

Vaovao amin'ny vavaky ny mpanota dia ny fanafoanana ny batisan'ny fijoroana ho

vavolombelona nomen'Andriamanitra azy. (p. 196) [Ny antitra na ny nofo (olona mpanota) dia nino an'i Kristy sy ny hafany, maty tamin'ny fomba fiainany feno fahotana, nalevina * tao anaty rano (fandrobohana na batisa). Nodiovina'Andriamanitra tamin'ny ota izy, natsanganatamin'ny maty ho zava-manan'aina vaovao velona ary napetrak'Andriamanitra tao amin'ny tenan'i Kristy, ny fiangonana, tamin'nyalalan'ny finoany, ny finoany, ny fahatokiany sy ny fankatoavany. (rd)]

* { Grika sunthapto (masoandro miaraka amin'ny + thaptofasana) - handevina miaraka, na miaraka (Vine's Expository Dictionary) - noho izany dia alevina sy tafaray amin'i Kristy amin'ny fahafatesany ny olona iray.}

Fanasan'ny Tompo

Ho an'ny Kristianina voalohany dia fiaraha-misakafo ny Fanasan'ny Tompo.²² Fankalazana sy fifaliana ny fihetseham-po. Rehefa nivory voalohany ny mpino mba hisakafo, dia namaky ny mofo izy ireo ary nizara izany. Avy eo dia nihinana ny sakafonyziry ireo, izay nofaranana

taorian'ny fizarana ny kapoaka. Ny Fanasan'ny Tompo dia fanasambe. Ary tsy nisympitondra fivavahana nitantana.³¹ Noho ny

Ny fampitandremana nataon'i Paoly momba ny tsy fahamendrehana ao amin'ny 1 Korintiana 11:27-33 dia nanomboka nampianatra ny Fanasan'ny Tompo ny sasany fa nampidi-doza. Toa tsy nampifandraisin'izy

ireo tamin'ny fanavakavahana ny mahantra sy ny fahamamoana ho toy ny tsy mendrika ilay fampitandremana. (p. 192)

Tamin'ny andron'i Tertullien (t. 160 - t. 225 tany ho any) no nanomboka nisaraka

tamin'ny sakafo ny mofo sy ny kapoaka.²⁵ rehefa niala ny sakafo dia nosoloana teny grika hoe Eokaristia ny teny hoe famakiana ny mofo sy ny Fanasan'ny Tompo.³⁰

Irenaeus (130-200) dia nanomboka nanondro azy 31 hoe "fanatitra" na "fanatitra".

Latabatra alitara izay nametrahana ny mofo sy ny kapoaka ary hita fa toerana

nanolorana ilay niharam-boina.³² Tsy lanonana fiaraha-monina intsony ny Sakafo. Fomban'ny pretratsy maintsy tazanina lavidavitra. Nandritra ny taonjato fahefatra sy fahadimy dia nitombo ny tahotra sy tahotra.³³ (p. 194)

Tamin'ny foto-pampianarana momba ny transubstantiation, ny vahoakan'Andriamanitra dia nanatona ireo singatamin'ny fahatsapana ny tahotra. Nisalasalana ny hanatona azy izy ireo.⁴³ Raha ny tenin'ny Eokaristia

no lazain'ny mpisorona dia nino fa ny mofo dia tonga ara-bakiteny ho Andriamanitra⁴⁴ [marina tokoa

nofo aman-dra (rd)]. (p. 195) Ao amin'ny Testamenta Vaovao mihitsy, dia tsy misy filazana hoe izy io no ilay Tombontsoa manokana na adidy ho an'izay rehetra mitarika ny fiarahana mivavaka amin'ny Fanasan'ny Tompo.⁵² (p. 197)

Fanabeazana Kristiana

Ao an-tsain'ny ankamaroan'ny Kristianina, ny fianarana ara-dalàna dia mahafeno fepetra ny olona iray hanao ny asan'ny Tompo. Raha tsy nahavita fianarana Baiboly na seminera ny Kristiana iray, dia heverina ho toy ny mpanompo "para" izy, mpiasa kristiana

pseudo-kristiana. Ny olona toy izany dia tsy afaka mitory, mampianatra, manao batisa na mitantana ny Fanasan'ny Tompo satria tsy mbola voaofana tamin'ny fomba ofisialy hanao zavatra toy izany izy... sa tsy izany? (p. 199-200)

Ny fampiofanana kristiana tamin'ny taonjato voalohany dia natao an-tanana, fa tsy fianarana. Resaka io ny fianarana, fa tsy ny fianarana ara-tsaina. Ny fanahy no nikendry azy fa tsy ny lobe teo aloha, izany hoe:

Nianatra ny lesona tena ilaina izy ireo, rehefa niara-niasa tamin'ny antokon'olona kristiana teo ambany fitarihan'ny mpiasa be taona iray efa za-draharaha.

Noho izany, ny rafitra tsara indrindra ho fampitaovana ny kristiana tsirairay dia efa misy. Izy io dia mialoha ny seminera sy ny seminera amin'ny faran'ny herinandro ary haharitra mihoatra ny azy rehetra. Nianatra tao amin'ny lafaorom-piainana izy ireo, tao anatin'ny toe-javatramisaina, miaina, miasa ary manompo.² (p. 200)

Nisydingana efatra ny fampianarana teolojia: (p. 201-206)

a. Episkopaly - Teolojia tamin'ny vanim-potoana patristika (taonjato fahatelo ka hatramin'ny fahadimy) dia episkopaly satria ireo teôlôjiana lehibe tamin'izany dia ny eveka.⁶

b. Monastic - Ny dingana monastika amin'ny fampianarana teolojia dia mifamatotra amin'ny fiainana ascetic sy mistika. Nampianarin'ny moanina nipetraka tao amin'ny vondrom-piarahamonina monastika

izy io ary tamin'ny fotoana iray dia nanjary lalim-paka tamin'ny eritreritra Platonianina ireo

raiamandrenin'ny fiangonana tatsinanana. Ohatra, i Justin Martyr dia nino fa ny filozofia dia ny fanambaran'Andriamanitra ho an'ny Jentilisa.¹⁰

c. Scholastic - Ny dingana fahatelo amin'ny fanabeazana ara-teôlôjia dia miankina betsaka amin'ny kolontsain'ny anjerimanontolo.³³ Abelard (1079-1142) dia nampiasa ny lojikan'i Aristote mba hanambara ny marina.³⁴ Martin

Hoy i Luther (1483-1546) "Inona koa ny oniversite ankoatra ny toerana hanofanana ny tanora amin'ny voninahitra grika."³⁷

d. Seminariana - Ny teolojia seminera dia nipoitra avy amin'ny teolojia skolastika nampianarinatany amin'ny anjerimanontolo izay nifototra tamin'ny rafitra filozofika nataon'i Aristote.³⁹ Aquinas

angamba no nanana hery lehibe indrindra. Ny tena foto-kevitra noresahiny dia ny hoe Andriamanitra no ahafantarana amin'nyalalan'ny fisainan'olombelona ary naleony ny saina toy izay ny fo ho taova hahatongavana amin'ny fahamarinana.⁴¹

Ny saina sy ny saina dia mety hahatonga antsika hahafantatra an'Andriamanitra sy hanampy antsika hampitaizay fantatsika.

Saingy tsy ampy ny manome antsika fanambarana ara-panahy. Ny faharanitan-tsaina dia tsy vavahadin'ny fahalalana lalina ny Tompo. Tsy misy koa ny fihetseham-po.⁴³ Ny

faharanitan-tsaina avo lenta sy ny fahaiza-mitsara harena dia tsy mamokatra lehilahy sy vehivavy ara-panahy ho azy. Blasie Pascal (1623-

1662) nisy nilaza indray mandeha hoe "Ny fo no mahafantatra an'Andriamanitra fa tsy ny antony."⁴⁵ (p. 206) [Iray. tsy maintsy manana fifandraisana akaiky amin'Andriamanitra. (rd)]

Ny filozofa grika Platon sy Socrate dia nampianatra fa ny fahalalana dia hatsaran-toetra. Ny tsara dia miankina amin'ny halehiben'ny fahalalany. Noho izany, ny fampianarana ny fahalalana dia fampianarana ny hasina.⁹⁹ Eto no misy ny fototry ny fampianarana

ankehitryny. Izy io dia miorina amin'ny hevitra Platonika fa ny fahalalana dia mitovy amin'ny toetra ara-moraly. [Gnosticisme (rd)]

Ny fampianaranateôlôjia amin'izao fotoana izao dia fampianarana famindrana angon-drakitra.

Mifindra avy amin'ny kahie mankanyamin'ny kahie. Ao anatin'izany dinganaizany, ny teolojiantika dia mahalana no latsaka ambanin'ny tenda. Raha boloky tsara ny hevitra ny mpampianatra azy ny mpianatrairay, dia omena mari-pahaizanaizy. Noho izany, ny fahadisoam-panantenana dia ny

nahazo diplaoma avy hatrany dia mahafeno fepetra 36 na dia kely aza ny traikefany eo amin'ny

vatan'ny fiainana. Angamba ny olana manimba indrindra amin'ny seminera sy ny kolejy baiboly dia ny fanamafisany ny rafitra noforonin'olombelona izay iainan'ny mpitondrafivavahana, miaina sy miaina ary manana ny maha izy azy.¹⁰⁹ (p. 216-218)

Manatona indray ny Testamenta Vaovao

Ny fiangonana dia voataonan'ny kolontsaina manodidina azy, toa tsy mahafantatra ny ratsy

fitanomana. Noho ny fiofanany sy ny fianarany, dia mirona hanaiky na inona na inona toetry ny pasitera na ny mpitoriteny ho ara-baiboly isika.

Noho izany, amin'ny ankapobeny dia tsy heverintsika fa ilaina ny mankanyamin'ny Baibolyamin'ny fiezahana hamantatra ny fahamarinan'ny teniny satria izany no "reko hatrizay". Rehefa mianatra

isika, dia matetika no mampiasa ny "fomba soratra porofo", izay nanomboka tamin'ny taona 1590. Nisy andiana lehilahy antsoina hoe scholastics protestanta nandray ny fampianaran'ny Reforme ary narafitra avy eo araka ny fitsipiky ny lojikan'iAristotely.² Nihevitra izy ireo fa tsy ny soratra masina ihany no tenin'Andriamanitra, fa ny ampahanyamin'izy io diaTenin'Andriamanitra ao anatin'ny

tenany ihany - na inona na inona contexte. (p. 222-

223)

Ny roa ampahatelon'ny Testamenta Vaovao dia voaforon'ireo taratasin'i Paoly. Tany am-piandohan'ny taonjato faharoa fony natambatra ho bokyiray nalamin'izy ireo araka ny filaharan'ny lava indrindra ka hatramin'ny fohy indrindra. dia

Rehefa nanangona ny Testamenta Vaovao dia napetraka teo anoloan'ny taratasin'i Paoly ny filazantsara sy ny Asan'ny Apostoly ary ny Apokalypsy amin'ny farany. (p. 226) Tamin'ny 1227, ny profesorairay tao amin'ny Oniversiten'i Paris dia nizara ny boky ao amin'ny Baiboly ho toko. Tamin'ny 1551 vao voaisa ny fehezanteny.11 (p. 228-229)

Nampianarina ny Kristianina mba hanatona ny Baibolyamin'ny ankapobenyamin'nyiray amin'ireo fombavalo amin'ny fitadiavana andininyizay:

- a. manentana anao.
- b. Lazao aminao izaynampanantenain'Andriamanitra mba hahafahanao mibaboka izany amin'ny finoana, noho izany dia manery an'Andriamanitra hanao izany ataovy izay tianao.
- c. lazao aminao izay andidian'Andriamanitra anao hatao.
- d. Avelao ianao hanonona teny hampatahotra ny devolyamin'ny fahalalany na hanohitra azy amin'ny ora fakam-panahy.
- e. porofoy ny fampianaranao manokana mba hahafahanao manapaka sy manapaka ny mpiara-miasa amin'ny sparring teolojika.
- f. mifehy na manitsy ny hafa.
- g. "mitory" tsara ary ataovy tsara ny fitaovana "toriteny".
- h. miseho rehefa mivadika kisendrasendra.

Ireo fomba ireo dia tsy manome fahafahana hahafantatra ny teny manodidina ny andalan-tsoratra masina sy hamaritana ny hafatra tian'ny mpanoratra ampitaina. Tena zava-dehibe ny teny manodidina, ka raha tsy misyizany, dia mety hanatsoaka hevitra mifanohitra amin'izaynokasain'ilay iray. (p. 230)

Jesosy, ilay Revolisionera

Nifantoka tanteraka tamin'i Kristy ny Kristianina voalohany. Jesoa Kristy no fitempon'izy ireo. Izy no ain'izy ireo sy nyfofonain'izy ireo ary ny ivon'izy ireo. Izy no nivavahan'izyireo, ny lohahevitra ny hiran'izyireo, ary ny votoatin'ny resaka sy ny voambolana. Nataon'izy ireo ho ivon'ny zava-drehetra ijeso Kristy Tompo.6 (p. 247-249)

Ny fiangonana Testamenta Vaovao

- a. Tsy nanana lamina [litorjia (rd)] momba ny fanompoam-pivavahana.
- b. Nivondrona tao anatin'ny fivoriana ankalamanjana.
- c. Tsy nisy mpijery [afa-tsy ny mpitsidika (rd)].

Ny tanjon'ny fanangonana azy ireo dia:

- a. Fifampandrosoana. [mamporisika ny tsy fivadihana amin'i Kristy. (rd)]
- b. Mampiseho ny Tompo amin'ny fiasan'ny vatany rehetra.
- c. Tsy "fanompoana" ara-pivavahana.
- d. Ambiance misyfahalalahana, ho azy ary fifaliana.
- e. Tsy natao ho sehatra ho an'ny asa fanompoana manokana na iza na iza.

Ny Kristianisma no fivavahana voalohany sy tokana hatrizay fantatry ny tany izay tsy nisy fombafomba,

mpitondra fivavahana sy trano masina. Nandritra ny 300 taona voalohany nisian'ny fiangonana, ny Kristianina nivory tao an-trano. Tamin'ny fotoana manokana dia nampiasa trano lehibe kokoa izy ireo indraindray (toy ny Lakandranon'i Solomona).

Tsy nanana mpitondra fivavahana ny fiangonana.

Ny fanapahan-kevitra ny fiangonana dia niantehitra tamin'nysoroky ny fiangonana manontolo.

Organika fa tsy fandaminana. Tsy nampitambatraizy ireo tamin'ny fametrahana ny olona ho any amin'ny birao, ny famoronana programa, ny fananganana fombafomba, ary ny famolavolana ambaratonga ambony na firafitry ny fibaikoana. Zavamananainavelona sy miaina ny fiangonana. Tsy natao ny fahafolonkarena fa nanome araka ny fahaizany izy ireo mba hanampiana ny mahantra sy ny mpamboly fiangonana.

Ny batisa dia fandevenana ao anaty rano (fandrobohana) izaynitanga avy hatrany taorian'ny an'ny olona iray fahafatesana amin'ny ota. Hoy i Petera ao amin'ny 1 Petera 3:21: "Ny batisa no mamony anareo ankehitriny, fa tsy ny fanesorana loto. avy amin'ny nofo, fa fangatahana fieritreretana tsara amin'Andriamanitra, tamin'ny

nitsanganan'ijesosy Kristy tamin'ny maty.

Tsy nanao trano izy ireo.

Ny Kristiana matotra efa za-draharaha no nanao fiofanana. [Apôstôly, mpaminany, evanjelista sy pasitera ary mpampianatra. (Efesianina 4:11) [Jereo ny lesona momba ny Baiboly hoe Mpanompon'i Kristy] Tsy nozaraina ho antokom-pivavahanaizy ireo. Tao amin'i Kristy ny rehetra tamin'ny

fahafatesan'ny ota, nalevina tamin'ny fandrobohana tao anaty rano, natsangan'Andriamanitratamin'ny maty ho amin'ny zavaboary ara-panahy velona vaovao ary napetraka tao amin'ny Vatan'i Kristy. [Jereo ny lesona BibleWay Miray ao amin'i Kristy]

Fehiny sy soso-kevitra

Ireo mpanoratra kristiana tany am-boalohany, izay antsoina matetika hoe "rain'ny fiangonana", izay notononin'ireo mpanoratra sy ireo mpanoratra ireo loharanovoatanisa ampiasaina ato amin'ity bokikelyity dia tsy nahazo tsindrimandry tahaka ireo mpanoratra ny Testamenta Vaovao. Ny hevitra ara-potopampianaran'ny mpanoratra sasany momba ny olana sasany dia matetika mifanohitra amin'ny fandikana ireo mpanoratra hafa tamin'ny vanim-potoana mitovy ary tsy heverina ho mifanaraka amin'ny soratra masina amin'ny ankapobeny. Raha ny marina, ny mpanoratra sasany dia nanondro ny fampianarana sy ny finoana sasany ho heretika. Izany no nilaza fa ny asa soratr'izy ireo dia manome fanazavana sarobidy momba ny fanao tany amin'ny fiangonana sasany nandritra ireo taonjato vitsivitsy voalohany ary arakaraka ny nanalavirana ny apostoly no vao mainka mety hisy fampianarana sy fanao diso.

Maro, raha tsy ny ankamaroany, ny fiampangana ny Kristianisma Pagan? mety ho toa manan-keryamin'ny olona iray.

Saingy, alohan'ny hanekena azy ireo ho marina, dia tsy maintsy hamarinina amin'ny fanambarana avy ao amin'ny Baiboly raisina amin'ny teny manodidina.

1. Aorian'ny fandalinana manokana ny olana tsirairay na ny fiampangana atolotra eto dia tokony hohalalinina amin'ny fianaranavondrona kely izayahafahan'ny mpandray anjaratsirairay manontany na manohitra ny fehin-kevitra ny hafa. Raha manaiky nyvondrona fa mitombina ny olana na fiampangana iray, dia tokony hitarina amin'nyvondrona lehibe kokoa ny fianarana ho an'ny fanontaniana syfanamby

fanampiny. Izany dia tokony hanome fahatakarana mazava kokoa sy marina kokoa ary hanampyamin'ny fanesorana ny endriky ny fanerena ny fanovana eo amin'ny rahalahy sy anabavytsy fantatra.

2.Alohan'ny hanoloana izay fanao izay noheverina fa mifanohitra amin'ny soratra masina, dia tokony hatokana ny fotoanavoafaritry ary apetraka ny dingana ho famahana ny tsy fifankahazoana, ny hevitra na ny fifandirana. Ny rahalahy na anabavy kristiana tsirairay dia tokony hanana fahafahana hianatra, hametraka fanontaniana na hanohitra ny fanatsoahan-kevitra rehetra na amin'ny tontolo iray

fitiavana. Avy eo dia tokony hampiharintsikelikely izany raha toa ka voaporofa fa diso ny fehin-kevitra.

3. Tsy tokony hiova fotsiny ny fanovana.

Tamin'ny fanadihadiana vao haingana ny Barna Group dia namoaka hoe Iza no mavitrika amin'ny fanehoana ny finoana ao amin'nyvondrona izay nandinika ny mombamomba ny Amerikana izaymandray anjara mavitrika amin'ny finoany izy ireo. Ny fianarana dia manome ireto hevitra manaraka ireto:

1. Vehivavy ny 53% n'ny mpiangona [50,7% n'ny mponina any Etazonia].
2. Ny 56% amin'ireo mpandray anjara ao amin'ny fiangonana dia lehilahy.
3. 67% n'ny mpiangona dia manambady.
4. Ny 50% n'ny mpiangona dia lehilahy ka ny 50% dia vehivavy.
5. 56% ny mpiangona dia 45 taona no ho miakatra (52%) ny isan'ny mponina; 44% dia 18 ny 44.
6. 56 taona ny salan-taona tao amin'ny fiangonatanany an-tokantrano ary tsy dia nisy ray aman-dreny firyzy ireo an'nyankizy madinika.
7. Ny avaratra atsinanana dia tsy azo inoana fa navitrika tao anatyvondrona kely.
8. Ny Tandrefana no nanana anjara betsaka indrindra tamin'ireo mpiangona tao an-tokantrano.
9. Ny Tatsimo no vitsy indrindra nanana mpiangona tao an-trano fa ½ tamin'izy ireo ny mpanatrika vondrona kely.
10. Ny 6% amin'ny Katolika ihany no manatrika fiangonana an-trano.
11. Ny protestanta evanjelista no mpandray anjara be indrindra.
12. Ny 26 ka hatramin'ny 30% amin'ny mainty hoditra dia nandray anjaratamin'nyvondrona kely sy trano fiangonana (salan'isanasionaly ny mainty hoditra dia 13%).
13. 67% n'ny mpiangona mamaky Baibolyvelan'ny "fotoam-pivavahana".
14. Ny 84%-n'ny mpiangona ao an-trano dia mamaky Baibolyvelan'ny "fotoam-pivavahana".
15. Ao amin'ny fiangonana tsotra amin'ny ankapobeny, ny fiangonana an-trano sy ny mpanatrika vondrona kely dia mavitrika kokoa ary mianatra/mamaky Baiboly ary mikatsaka ny:
 - a. Fantaro ny fisian'i Kristy velona sy ny Teniny.
 - b. Mamorona fifandraisana ara-pahasalamana amin'ny fifankatiavana
 - c. Mandehana amin'izao tontolo izao, ary ataovy mpianatra mba hahasoa azy ireo sy ho voninahitr'Andriamanitra

Fanahiana Tsotra ny Fiangonana

Ao anatin'ny hetsika rehetra ataon'ny fiangonana tsotra sy an-trano dia misy na tokony hatahorana

- a. tsy mivadika amin'ny fampianaran'i Kristy sy ny apostoly.
- b. fandravana na fanohizana ny fiangonana andrim-panjakana nentim-paharazana
 - 1. Mandrisika ny olona handao ny fiangonana nentim-paharazanaizany.
 - 2. Maro ireo seminera sy Kolejy momba ny Baiboly no hikatona.
 - 3. Mila fehezina ny toerana masina misy antsika.
 - 4. Mpitandrina maro no hovoaroaka.
 - 5. Tsy ho voafehy ny kolontsaina, ny fivavahan-diso ary ny fanararaotana.
 - 6. Hanjavona ny fitarihana.

7. Mety hisy hevitra mifanohitra.
8. Ny mpitondra laika dia tsy mahafeno fepetra amin'ny fikarakarana ny hafa.
9. Ireo mpitarika karismatika no hanjaka amin'ny fivoriana.
10. Nysalan'isan'ny fiangonana an-trano dia 6 volana ka ahoana no hahaveloman'ny kristianisma.
11. Tsy ho hitan'ireo tsy miangona sy mpitsidika ny toerana misy ny fiangonana satria tsy misy boky finday lisitra.
12. Namidin'izy ireo tamin'ny kolontsaina izay mandà amim-pahotana ny "Miangona".
13. Mampiroborobo ny fanompoam-pivavahana ho an'ny tsirairay sy ny maha-olona izy ireo.
14. Niala tany amin'ny tontolon'ny finoana manokana izy ireo.
15. Ny ortodoksa dia tsy azo notanana
16. Nanjaryniely patrana ny teôlôjia bibidia.
17. Nanjavona ny toriteny syfampianarana ara-baiboly ka nahatonga ny mpinotsy nahita fianarana.
Hita tao amin'ny "https://mg.wiktionary.org/wiki/Manokana:MobileLanguages/simple_church"

Avy aiza ny Toriteny Kristianina?

Tonga amin'ny iray amin'ireo fomba fanao am-piangonana masina indrindra isika: ny toriteny. Esory ny toriteny ary ny filaharan'ny fanompoam-pivavahana protestanta dia lasa hira firavoravoana. Esory ny toriteny ary ny fanatrehana ny fotoam-pivavahanaalahady maraina dia voaheloka hidina.

Ny toriteny no fototry ny litorjia protestanta. Nandritra ny dimanjato taona dia niasa izy io

toy ny famantaranandro. Isaky ny alahady maraina dia miakatra eny amin'ny

polipitrany ny pasitera ary manao kabary manentana ny fanahy ho an'ny mpanatrika tsy mitsaha-mitombo.

Ny ivon'ny toriteny dia io no tena antony andehanan'ny Kristianina maro any am-piangonana. Raha ny marina, ny Ny fanompoana manontolo dia matetika no tsaraina amin'ny kalitaon'ny toriteny. Anontanio olona iray hoe nanao ahoana ny fiangonana farany

Alahady ary azo inoana fa hahazo famaritana ny hafatra ianao. Raha fintinina, ny ankehitriny

Mampitovy ny toritenyamin'ny fanompoam-pivavahanaalahady maraina ny toe-tsaina kristianina. Tsy tapitra hatreo anefa izany.

Esory ny toriteny dia nesorinao ny loharanon-tsakafo ara-panahy lehibe indrindra ho

an'ny mpinotsy tambo isaina (izay no heverina). Ny tena zava-misy anefa dia tsy misy faka ao amin'ny Soratra Masina ny toriteny androany. Nindramina tamin'ny kolontsaina mpanompo sampy kosa izyio, nokolokoloina sy noraisina ho amin'ny finoana kristiana. Mbola misy hafa koa anefa.

Ny toriteny dia manilika ny tena tanjon'i YAHUAH nyfivorian'ny fiangonana. Ary tsy dia misy ifandraisany firyamin'ny fitomboana ara-panahy marina izany.

Ny Toriteny sy ny Baiboly

Tsy isalasalana fa hamaly toy izao ny olona iray mamaky ireo fehintsoratravitsivitsy teo aloha: "Nitory nanerana ny Baiboly ny olona. Mazava ho azy fa araka ny Soratra Masina ny toriteny!" Marina fa mirakitra an-tsoratra ny fitorian'ny lehilahy sy ny vehivavy ny Soratra Masina. Na dia izany aza, dia misy ny tsy fitovian'izao tontolo izao eo amin'ny fitoriana syfampianarana

ara-tsindrimandrin'ny Fanahy voalaza ao amin'ny Soratra Masina sy ny toritenyankehitriny.

Saika tsy nojerena foana io fahasamihafana io, satria tsy nahy isika mba hamaky ny fanaontsika amin'ny andro ankehitriny ao amin'ny Soratra Masina. Noho izany, diso isika manaiky ny

pulpiteerismankehitriny ho toy ny ara-baiboly. Aleo avelantsika kelyizany. Ny toriteny kristiana ankehitriny dia manana ireto lafin-javatra manaraka ireto:

Fisehoan-javatrasy tapakaizany - atolotra amim-pahatokiana avy eny amin'ny polipitrafarafahakelinyndray mandeha isan-kerinandro.

Olona irayihany no manatitra izany - matetika ny mpitandrina na mpandahateny vahiny voatokana.

Aterina amin'ny mpihainotsy mihetsika izy io-amin'ny ankapobeny dia monologue izy io. Izy io dia endrika ambolena amin'ny kabary manana rafitra manokana. Matetika izy io dia misy teny fampidirana, teboka telo na

dimy ary famaranana.

Ampitahao amin'ny karazana fitoriana resahin'ny Baibolyizany. Ao amin'ny Tanach (TestamentaTaloa), Nitory sy nampianatra ny lehilahin'i YHWH. Saingy ny lahatenin'izy ireo dia tsy mifanaraka amin'ny toritenyankehitriny. Ireto ny endri-javatra amin'ny fitoriana syfampianarana

Tanach:

Ny fandraisan'anjaran'ny mpanatrika dia mahazatra.

Ny mpaminany sy ny mpisorona dia niteny tamin'ny fomba tsy ara-potoana sy avy amin'ny enta-mavesatra ankehitriny, fa tsy avy amin'ny soratra napetraka.

Tsy misy filazana fa nanao lahateny tsy tapaka ireo mpaminany na mpisorona Tanach

ny vahoakan'i YAHUAH. Raha ny tokony ho izy, ny toetran'ny fitorian'i Tanach dia miverimberina, mikoriana ary misokatra ho an'ny fandraisan'anjaran'ny mpihaino.

Tongavaankehitrinyamin'ny Fanekena nohavaozina (TestamentaVaovao). Ny Tompo Yahushua dia tsy nitory a toriteny tsy tapaka amin'ny mpihainoiray ihany. Niseho tamin'ny endriny maro samihafa ny fitoriany sy ny fampianarany.

Ary nampita ny hafany tamin'ny mpihaino maro samihafa Izy. (Mazava ho azy fa nifantoka indrindra Izy ny fampianarany tamin'ny mpianany. Kanefa ny hafatra nentiny ho azy ireo dia tonga ho azy sy tsy ara-potoana.)

Nanaraka an'io lamina io ihany, ny fitorian'ny apostoly voarakitra ao amin'nyAsan'ny Apostoly dia nanana ireto lafin-javatra manaraka ireto:

o Nisesisesyizany.

o Natao tamin'ny fotoana manokana izany mba hiatrehana olana manokana. o Extemporaneous ary tsy misy rafitra kabary.

o Matetika izy io no fifampiresahana (midikaizany fa nisy fanehoan-kevitra syfahatapahana avy amin'ny mpihaino) fa tsy monological (kabary tokana).

Toy izany koa, ireo taratasin'ny Fanekempihavanana (TestamentaVaovao) nohavaozina dia mampiseho fa ny asa fanompoana ny Tenin'i YHWH dia avy amin'ny fiangonana manontolo amin'ny fivoriany tsy tapaka." Avy amin'ny Romana.

12:6-8, 15:14, 1 Korintiana 14:26, ary Kolosiana 3:16 , hitantsika fa tafiditra ao anatin'izany ny fampianarana,

fananarana, faminaniana, fihirana ary fananarana. Io fiasan'ny "mpikambana rehetra" io dia nifampiresaka koa (1 Korintiana 14:29) ary voamariky ny fahatapahana (1 Korintiana 14:30). Toy izany koa, ny fampirisian'ireo loholona teo an-toerana dia tsy tongatonga ho azy.

Raha fintinina, ny toriteny amin'izao fotoana izao natao ho an'ny fanjifana kristiana diavahinyamin'ny roa tonta Tanakh (TestamentaTaloha) sy ny Fanekena nohavaozina (TestamentaVaovao). Tsy misy na inona na inona ao Soratra Masina mba hampisehoana ny fisiany tany amin'ireo fivoriana Mesianika tany am-boalohany."

Miharihary rehefa nojerena akaiky ny toetran'ny hafatry ny apôstôlyampitaina ao amin'ny Asan'ny Apostoly. Jereo, ohatra, ny Asan'ny Apostoly 2:14-35, 7:1-53, 17:22-34.

Ny loharano kristiana voarakitra voalohany indrindra ho an'ny toriteny tsy tapaka dia hita tamin'ny faramparan'ny taonjato faharoa. Nitaraina i Clément avy any Aleksandria fa tsy dia nanova firy ny Kristianina ny toriteny.

Na dia teo aza ny tsyfahombiazany, dia nanjary fanaon'ny mpino ny toriteny tamin'ny taonjato fahefatra.

Mampisy fanontaniana manitikitika izany. Raha tsy nalaza noho ny toriteny ny Kristianina tamin'ny taonjato

voalohany avy tamin'ny izany no nakana an'ireo Kristianina taorian'ny apostoly? Ny valiny dia milaza: Ny

toriteny kristiana dia nindramina avy amin'ny dobo mpanompo sampy amin'ny kolontsaina grika!

Mba hahitana ny lahatenin'ny toriteny dia tsy maintsy miverina any amin'ny taonjatofahadimy talohan'ny isika ary misy andiana mpampianatrampirenireny atao hoe sofista. Ny sophists dia nomena anarana ho namorona kabary (ny art of miteny mandresylahatra). Nandray mpianatraizy ireo ary nitaky vola tamin'ny fanaterana ny lahateniny.

Ireo sofista dia mpiady hevitra nahay. Nahay nampiasa fitaka ara-pihetseham-po, bika aman'endrika, ary fiteny kingaizy ireo mba "hivarotra" ny tohan-kevitra. Rehefa nandeha ny fotoana, dia nanjary sarobidy kokoa noho ny fahamarinany ny fomba sy ny endriny ary ny fahaizan'ny sofista. Izany dia niteraka kilasin'ny lehilahyizay lasa tompon'ny andian-teny tsara, "mamboly fomba ho an'ny fomba". Ny fahamarinana notoriany dia saro-takarina fa tsy fahamarinana izay nampiharina teo amin'ny fiainany. Manam-pahaizana manokana izy ireo tamin'ny fakana tahaka ny endrika fa tsy ny tena.

Nampahafantatra ny tenany tamin'ny akanjo manokana nanaovany ny sofiste. Ny sasany tamin'izy ireo dia nanana trano raikitra izay nanaovany toriteny tsy tapakatamin'ny mpanatrikairay ihany. Ny hafa kosa nandeha nanao lahateny voalambolambo. (Nahazo vola be izy ireo rehefa nanao izany.)

Ny toriteny kristiana voarakitra voalohany dia voarakitra ao amin'ilay antsoina hoe
Taratasy Faharoa an'i Klémenta nisydaty teo anelanelan'ny taona 100 sy 150 taorian'ijk.

Mahazo ny teny sophistry sy sophstical avy amin'ny sophists izahay. Ny sophistry dia manondro ny fanjohian-kevitra manjavozavo sy diso (diso) ampiasaina handresena lahatra (Soccio, Archetypes of Wisdom, 57). Ny Grika

nankalaza ny fomba sy ny endriky ny mpandahateny noho ny fahamarinan'ny votoatin'ny toriteny. Noho izany, ny mpandahateny mahayiray dia afaka mampiasa ny toriteniny mba hanozongozonana ny mpihaino azy hino izay fantany fa diso. Ho an'nysain'ny Grika, ny fandresena amin'nyady hevitra dia hatsarana lehibe kokoa noho ny fanalefahana ny fahamarinana. Indrisy anefa fa tsy niala tamin'ny vala kristiana mihitsy ny singairayamin'ny sophistry.

Indraindray ilay mpandahateny grika dia niditra tao amin'ny seha-pitenenany "efa nitafy teo amin'ny polipitrany. akanjo." Avy eo izy dia nametraka ny tohatra teo amin'ny sezany matihanina mba hipetraka alohan'ny hitondrany ny toriteny.

Mba hilazana ny heviny, dia nanonona ny andininy nosoratan'i Homer izy. (Ny mpandahateny sasany dia nianatra tsara an'i Homer Afaka namerina azy tamin'ny fonyizy ireo.) Tena nahavariana ilaysofista, ka matetika izy no nampirisika ny azy hitehaka ny mpanatrika mandritra ny lahateniny. Raha noraisina tsara ny lahateniny, dia nisy niantso ny toriteniny hoe "aingam-panahy".

Ny sofista no lehilahy niavaka indrindra tamin'ny androny. Nisymihitsy aza nivelona tamin'ny fandaniana ampahibemaso. Nisysarivongana natsangana ho fanomezam-boninahitra azy ireo. Taonjato teo ho eo tatỳ aoriana, dia ilay filozofa grika Aristote (384-322 talohan'i JK) dia nanome ny kabary telo hevitra. "Ny iraymanontolo", hoy i Aristote, "dia tsy maintsymisy fiandohana sy afovoany ary fiafarana.

Rehefa nandeha ny fotoana, dia nampiharina ireompanadahateny grika tao amin'ny lahateniny ny fotopoto-pitsipika telo nomen'i Aristote. ny Mamon'ny kabary ny Grika.' Noho izany, ny sophists dia nandeha tsara. Rehefa nandray ny Romanina

Gresy, nanjary variana tamin'ny kabary koa izy ireo. Noho izany, ny kolontsaina grika-romanina nitombo ny faniriana tsy mety afa-po amin'ny fandresana olona manao kabary tsara lahatra. Izany tokoa lamaody fa ny "sermonette" avy amin'ny filozofa matihanina aorian'ny sakafo hariva dia endrika fialamboly mahazatra.

Ny Grika sy Romanina fahiny dia nihevitra ny kabary ho iray amin'ireo karazana zavakanto lehibe indrindra. Noho izany, ireo mpandahateny tao amin'ny Empira Romana dia noderaina tamin'ny sata be voninahitra nomen'ny Amerikanina ho an'ny mpilalao sarimihetsika sy atleta matihanina. Izy ireo no kintana namirapiratra tamin'ny androny. Ny mpandahateny dia afaka nampitatabavahoaka noho ny fahaizany miteny mahery vaika. Reharehan'ny tanàn-dehibe rehetra ny mpampianatra kabary, ny siansa lehibe indrindra tamin'izany fotoana izany." Nomena toerana malaza ireo mpandahateny novokarin'izy ireo. Raha fintinina, dia nandevozin'ny toriteny mpanompo sampy ny Grika sy ny Romanina — toy ny Kristianina maro ankehitrinyzaynandevozin'ny toriteny "Kristianina".

Ny fahatongavan'ny renirano hafa voaloto

Teo amin'ny taonjato fahatelo dia nisy banga niforona rehefa nanjavonatsy ho eo amin'ny tenan'i Kristy ny fanompoana nifanaovana." Tamin'izay fotoana izay dia nandao ny pejy teo amin'ny tantaran'ny fiangonana ny farany tamin'ireo mpiasa Kristiana nivezivezy izay niteny momba ny enta-mavesatra ara-paminaniana sy ny faharesen-dahatra ho azy ireo.

Rehefa nanomboka namaka ny rafitra ara-jeografika, dia nipoitra ny hevitra hoe "spécialistereligieux". Teo anatrehan'ireo fiovana ireo, dia nanana olana tamin'ny fampifanarahana tamin'io rafitra ara-pivavahana nivoatra io ireo Kristianina niasa.' Tsy nisy toerana hampiharana ny fanomezany. Tamin'ny taonjatofahefatra, dia nanjary naorina tanteraka ny fiangonana.

Rehefa nitrangaizany, dia maro ny mpikabary sy filozofa mpanompo sampy no lasa Kristianina. Vokatry'izany, dia niditra tsy nahy tao amin'ny fiaraha-monina kristianina ny hevitra filozofika mpanompo sampy. Maro tamin'ireo lehilahy ireo no lasa teolojiana sy mpitarika ny fiangonana kristianina voalohany. Antsoina hoe "Rain'ny Eglizy" izyireo, ary mbola eto amintsika ny sasany amin'ireo asa sorany.

Noho izany, dia niova ny fiheveran'ny mpanompo sampy ny amin'ny mpandahateny matihanina voaofana izay manao lahatenyamin'ny sarany mivantana any amin'ny lalan-drà kristiana. Mariho fa ny foto-kevitra ny "manam-pahaizana momba ny fampianarana karama"

avy any Gresy fa tsy hebreo. Fanaon'ny mpampianatra hebreo ny nanao raharaham-barotra mba tsy handoa saram-pianarana.

Ny vokatry'ilay tantara dia nanomboka nampiasa ireo mpandahateny mpanompo sampy taloha (izay lasa Kristianina ankehitriny). ny fahaizany mitenygrika-romanina ho an'ny tanjona kristiana. Nipetraka teo amin'ny sezany ofisialy izy ireo ary manazava ny andinin-teny masin'ny Soratra Masina, tahaka ny nanomezan'ny sofista ny fandikana ny akaikin'ny soratra masin'i Homer. Raha ampitahainao ny toriteny mpanompo sampy tamin'ny taonjato fahatelo sy ny toriteny natao avy amin'ny iray amin'ireo raiamandrenin'ny fiangonana, dia ho hitanao fa mitovy avokoa ny rafitra sy ny fehezanteny.

Noho izany, nisy fomba fifandraisana vaovao nipoitra tao amin'ny fiangonana kristianina - fomba iray izay nanantitrantitra ny kabary voavolavola, ny

fitsipi-pitenenana be pitsiny, ny fahaiza-miteny fenovoninkazo ary ny monologue.

Fomba iray natao hampialavoly sy hanehoana ny fahaizan'ny mpandahatenyamin'ny resaka kabary. Retorika grika-romanina izany. Ary izay nampiofanina tao ihany no navela hiteny tamin'ny fivoriambe! (Tena mahazatra ve izany?) Hoy ny

manam-pahaizanairay: "Ny fanambarana tany am-boalohany ny hafatra kristiana dia resaka roa tonta... fa rehefa nandray ny hafatra kristiana ireo sekoly ara-pitenenana any amin'ny tany tandrefana, dia nahatonga ny Kristiana hitory zavatra hafa be. Ny mpihaino dia lasa monologue.

Raha lazaina amin'ny teny iray, ny toriteny grika-romanina dia nisolo ny faminiana, fizarana malalaka,

ary fampianarana avy amin'ny fanahy. Ny toriteny dia lasa tombontsoa ambony indrindra ho an'ny tompo'andraikitra ao amin'ny fiangonana, indrindra fa ny eveka. Ny olona toy izany dia tsy maintsy nampianarina tanyamin'ny sekolin'ny kabary mba hianatra ny fomba fiteny. Raha tsy nisy io fampianaranaio, dia tsy navela hiresaka tamin'ny vahoakan'Andriamanitra ny Kristianina iray. Efa tamin'ny taonjato fahatelo no niantsoan'ny Kristianina ny toriteniny hoe homilie, ilay teny grika nampiasain'ny mpandahateny tamin'ny lahateniny. Amin'izao fotoana izao dia afaka manao fianarana seminera antsoina hoe homiletika ny olona iray mba hianarana ny fomba fitoriana. Ny Homiletika dia heverina ho "siansa, fampiharana ny fitsipiky ny kabary, izay miverina any Gresy sy Roma.

Raha lazaina amin'ny teny hafa, na homilies (toriteny) na homiletics (ny zavakanto amin'ny toriteny) dia tsy manana Kristiana niaviany. Nangalarinatamin'ny mpanompo sampy izy ireo. Nisy renirano maloto hafa niditra tao tao amin'ny finoana kristiana ary nandoto ny ranony. Ary io renirano io dia mikoriana mafy toy ny tamin'ny taonjato fahefatra ankehitriny.

Chrysostome sy Augustin

I John Chrysostom dia iray amin'ireo mpikabary kristiana lehibe indrindra tamin'ny

androny. (Ny hoe Chrysostome dia midika hoe "vava-bolamena.") Mbola tsy nandre "toriteny mahery sy mamirapiratra ary mahitsy" toa an'ireo notorin'i Chrysostom i

Constantinople. Tena nanery ny fitorian'i Chrysostom, ka nitodika tany aloha ny olona indraindray mba hihaino azy kokoa.

Nahazo fanomezana ho an'ny mpandahatenyamin'ny gab i Chrysostom, dia nianatra ny fomba fitenenana teo ambany fitarihan'ny sofista malaza tamin'ny taonjatofahefatra, Libanius. Teo am-pandriany dia nilaza i Libanius (mpitaiza mpanompo sampy an'i Chrysostom) fa izy no ho mpandimby azy mendrika indrindra "raha tsy nangalatra azy ny Kristianina" (Hatch, Influence of Greek Ideas and Usages, 109).

Nahery vaika tokoa ny lahateniny, ka matetika no tapaka ny toriteniny noho ny tehaka teo anivon'ny fiangonana. Nanao toriteny nanameloka ny tehaka ho tsy mendrika tao

an-tranon'Andriamanitra i Chrysostomindray mandeha. Tena tian'ny fiangonana anefa ilay toriteny, ka rehefavita ny fitoriany, dia nitehaka ihany izy ireo. Ity tantara ity dia maneho ny hery tsy azo ihodivirana amin'ny kabary grika.

I Chrysostom sy Augustine (354-430), izaympampianatrakabary teo aloha, dia samy afaka nidera an'i Chrysostom sy Augustine (354-430), izay nanao lahateny polipitra ho ampahany sy ampahanyamin'ny finoana kristianina. ny mpitory teny dia tsy maintsy miasa mafyamin'ny toriteny mba hahazoana ny herin'ny fahaiza-miteny."

Tamin'ny Augustin, ny toriteny latinina dia nahatratra ny haavony. Ny fomba toriteny latinina dia midina kokoa noho ny fomba grika. Nifantoka tamin'ny "olon-tsotra" izy io ary nitodika tany amin'ny lafiny ara-moraly tsotra kokoa. I Zwingli dia naka an'ijaona

Chrysostom ho modely teo amin'ny fitoriany, fa i Lotera kosa naka an'i Augustin ho modeliny." Na ny fomba fiteny latinina sy grika dia samy nahitana endrika

fanehoan-kevitra isan-andininy ary koa endrika fanononana.

Ahoana no manimba ny Fiangonana ny Toriteny

Na dia nohajaina nandritra ny taonjato dimy aza, ny toriteny mahazatra dia nisy fiantraikany ratsy teo amin'ny fiangonatanamin'ny fomba maro.

Voalohany, ny toriteny dia mahatonga ny mpitoriteny ho mpanatanteraka virtuoso amin'ny fivorian'ny fiangonanatsy tapaka.

Vokatr'izany dia voasakana ny fandraisana anjaran'ny kongregasiona ary voasakana

amin'ny ratsy indrindra. Ny toriteny dia mamadika ny fiangonana ho toeram-pitoriana.

Mivadika ho andiana mpijerymangina mijeryfampisehoana ny kongregasiona. Tsy misy toerana ho an'ny manapaka na manontany ny mpitory teny eo am-panaovana ny

lahateniny. Ny toriteny dia mampivaingana sy managadra ny fiasan'ny tenan'i Kristy. Izy io dia mamporisika ny fisoronana manara-penitra amin'ny famelana ireo polipitrahifehy ny fivorian'ny fiangonana isan-kerinandro.

Faharoa, ny toriteny matetika dia manakana ny fitomboana ara-panahy. Satria raharaha

tokana izy io, dia mamporisika ny tsy firaharahiana. Ny toriteny dia manakana ny fiangonana

tsy hiasa araka ny tokony ho izy. Manempotra ny fiaraha-miasa izany. Manakana ny

fandraisana anjara misokatra izany. Izany no mahatonga ny fitomboana ara-panahin'ny vahoakan'i YAHUAH mba hiroboka bebe kokoa.

Amin'ny maha-Kristianina azy, dia tsy maintsy miasa izy ireo raha te ho matotra (jereo ny Marka 4:24-25 sy ny Hebreo 10:24-25). Tsy misy olona mitombo amin'ny fihainoana tsy misy dikany isan-kerinandro. Raha ny marina, iray amin'ireo tanjon'ny fampianarana ao amin'ny Testamenta Vaovao ny hahatonga ny mpikambanatsirairay hiasa (Efesiana 4:11-16). Famporisihana ny mambra mba hiloa-bava amin'ny fivoriana (1 Korintiana 12-14).

Ny toriteny mahazatra dia manakana izany dinganaizany.

Fahatelo, ny toriteny dia mitahiry ny toe-tsain'ny mpitondra fivavahana tsy araka ny Baiboly. Miteraka fiankinan-doha tafahoatra sy pathological amin'ny mpitondra fivavahana izany. Ny toriteny dia mahatonga ny mpitory ho manam-pahaizana manokana momba ny fivavahana

- ny hany manana zavatra mendrika holazaina. Ny olon-drehetra dia raisina ho toy ny mpinokilasy faharoa

- fanafanana mangina. (Na dia tsy lazaina matetika aza izany, dia ny zava-misytsy voalaza)"

Ahoana no ahafahan'ny mpitandrina mianatra avy amin'ireo rantsambatana hafa ao amin'ny tenan'i Kristy rehefa moana izy ireo? Ahoana no ahafahan'ny fiangonanamandray lesona avy amin'ny pasitera raha tsy afaka mametraka fanontaniana aminy mandritra ny fotoana ny mambra ao aminy

ny kabary nataony?Ahoana no ahafahan'ireo rahalahy sy anabavy mianatra avy amin'ny namany, raha tsy mahazo miteny any am-pivorianaizy ireo?

Ny toriteny dia mahatonga ny "fiangonana" ho lavitra sytsy misy olona.

fielomana ara-panahy avy amin'ny fiangonana. Ary manaisotra ny fiangonanatsy hahazo ara-panahizany sakafo avy amin'ny tsirairay. Noho ireo antony ireo, ny toriteny dia iray amin'ireo sakana lehibe indrindra amin'ny fisoronana miasa!

Fahefatra, fa tsy hampitaovana ny olo-masina, ny toriteny dia manala ny fahaizany. Tsy maninona ny mafy be Ny ministra dia miresaka momba ny "fampiofanana ny olona masina ho amin'ny asa fanompoana", ny marina dia izany ny toritenyankehitriny toriana isan-kerinandro dia manana herykely hampitaovana ny vahoakan'i YAHUAH ho amin'ny fanompoana sy ny asa ara-panahy.

Indrisy anefa fa maro amin'ny vahoakan'i YAHUAH no miankin-doha amin'ny fihainoana toriteny toy ny mpitory teny maro izayandevozin'ny fitoriana azy.

Mifanohitra amin'izany kosa, ny fampianarana araka ny Testamenta Vaovao dia tokony hampiomana ny fivoriambe mba hahafahany miasa tsy misympitondra fivavahana.

Fahadimy, matetika tsy azo ampiharina ny toritenyankehitriny. Mpitory tsy tambo isaina no miteny toy ny manampahaizana momba ny zavatra mbola tsy niainany. Na abstract/theoretical, devotional/inspiration, demande/mandritra, na mampiala voly/mampihomehy, ny toriteny dia tsy mahavita mametraka ny mpihaino ho traikefa mivantana sy azo ampiharina amin'ny zavatra notoriana. Noho izany, ny toriteny mahazatra dia lesona milomano amin'ny tany maina! Tsy misy vidiny azo ampiharina. Betsaka no torina, favitsy ny tany. Nyankamaroany dia mikendry ny lobe frontal. Amin'ny ankapobeny dia tsy mahavita mihoatra ny fanaparitahana vaovao sy ny fampitaovana ny mpino hiaina sy hampiasa ny zavatra reny ny polipitra ankehitriny.

Amin'io lafinyio, ny toriteny dia mitaratra ny tena rainy - ny grika-Romana kabary. Ny kabary grika-romanina dia nafana tamin'ny abstraction. Tafiditra ao anatin'izany ireo endrika natao hampiala voly sy hanehoana fahaiza-manao fa tsy hampianatra na hampivelatra talenta amin'ny hafa. Ny toriteny voalambolambo amin'izao fotoana izao dia afaka manafana ny fo, manentana ny sitrapo ary manentana ny saina. Saingy zara raha mampiseho ny fomba hialana amin'ny ekipa ny ekipa.

Amin'ireo fomba rehetra ireo, ny toritenyankehitriny dia tsy mahafeno ny fepetra takiana amin'ny fampiroboroboana ny karazana fitomboana ara-panahypanantena. Amin'ny farany dia tena mampitombo ny fahantran'ny fiangonanaizany. Ny toriteny dia miasa toy ny famporisihana vetivety. Matetika tsy maharitra ny vokany.

Aoka ho marina. Betsaka ny Kristianina notoriana am-polony taona maro, ary mbola zaza ao amin'i Kristy. Tsy miova amin'ny fihainoana toriteny fotsiny isan-kerinandro ny Kristianina. Miova izy ireo noho ny fihaonany tsy tapaka amin'i YAHUAH. Ireo izay manompo àry dia antsoina hitory an'i YAHUAH fa tsy vaovao momba Azy. Antsoina koa izy ireo mba hahatonga ny fanompoany ho azo ampiharina. Nantsoina izy ireo tsy mba hanambara ny Mesia amin'ny alalan'ny teny lazaina fotsiny, fa mba haneho amin'ny mpihaino azy ny fomba hiainana, hahalalana, hanaraka ary hanompo Azy. Matetika loatra ny toritenyankehitriny no tsy ampy ireo singa manan-danja rehetra ireo.

Raha tsy afaka mitondra ny mpihaino azy ho amin'ny traikefa ara-panahy velona amin'izaytompoiny ny mpitoritenyiray, dia horetivety ny vokatry ny hafany. Noho izany, ny fiangonana dia mila polipitravitsy kokoa sy mpanentana ara-panahy bebe

kokoa. Tena ilaina tokoa ireo izay afaka mitory ny Mesia sy mahay mametraka ny vahoakan'i YAHUAH mba hiaina Azy izay notorina. Aryambonin'izany, ny Kristianina dia mila toromarika ny amin'ny fomba hizarana io Mesia velona io amin'ny fiangonana hafa mba hifampaherezany.

Noho izany, dia ilain'ny fianakaviana kristiana ny hamerenana amin'ny laoniny ny fanao tamin'ny taonjato voalohany famporisihana sy fiaraha-manompo. Satria ny Testamenta Vaovao dia miankina amin'ny fiovana ara-panahy amin'ireo zavatra roa ireo.

Marina fa misy ny fanomezam-pahasoavanamampianatra ao amin'ny fiangonana. Fa ny fampianarana dia tokony ho avy amin'ny mino rehetra (1 Korintiana 14:26, 31) ary koa avy amin'ireo izay nomena talenta manokana hampianatra.

(Efesiana 4:11; Jakoba 3:1). Mandeha lavitra ivelan'ny fetra ara-baiboly isika rehefa avelantsika haka endrika toriteny mahazatra ny fampianarana ary apetraka amin'ny kilasin'ny mpikabary matihanina.

Famonoana azy

Ara-baiboly ve ny fitoriana syfampianarana ny Tenin'iYAHUAH? Eny, tanteraka. Fa ny

Ny toritenyamin'ny polipitra ankehitriny dia tsy mitovyamin'ny fitoriana syfampianarana hita ao amin'ny Soratra Masina.

Tsy hita ao amin'ny Testamenta Taloha, na amin'ny fanompoana an'i YAHUSHUA, na amin'ny fiainan'ny fiangonatanany am-boalohanyizany." – Ankoatra izany, dia nilaza tamin'ireo Grika niova fo i Saoly fa tsy nety hovoataonan'ny fomba fifandraisan'ireo mpanompo sampy niara-belona taminyzy (1 Korintiana 1:17, 22; 2:1-5 .)

Ahoana anefa ny amin'ny 1 Korintiana 9:22-23 , izay nilazan'i Saoly hoe: "Miezaka mitady marimaritra iraisana amin'ny olona rehetra aho, ka manao izay rehetra azoko atao mba hamonjena ny sasany"? Hiady hevitra izahay fa tsy tafiditra ao anatin'izany ny fanaovana toriteny isan-kerinandro ho ivon'ny fivoriam-pivavahanarehetra, izay mety hanakana ny fiovam-pon'ny mpino sy ny fifanampiana.

Ny toriteny dia noforonina tao an-kibon'ny kabary grika. Teraka tao amin'ny fiaraha-monina kristiana izany rehefa nanomboka nitondra ny fomba fiteniny ara-pitenenana tao amin'ny fiangonana ny mpanompo sampy niova ho Kristianina. Tamin'ny taonjatofahatelo, dia nanjary nahazatra ny mpitondra kristiana ny nanao toriteny. Tamin'ny taonjato fahefatra dia lasa mahazatra izany.

Ny Kristianisma dia nandray ny kolontsaina manodidina azy. Rehefa miakatra ny polipitra ny pasiteranaomitifany ny akanjony mpitondra fivavahana mba hanao ny toriteny masina, dia tsyfantanyakory ny anjara asan'ilay mpandahateny grika fahiny.

Na dia izany aza, na dia eo aza ny zava-misy fa ny toriteny amin'izao fotoana izao dia tsy manana sombim-pahombiazana ara-baiboly hanohanana ny fisiany, dia mbola ankasitrahana tsy misy

fanakianana eo imason'nyankamaroan'ny Kristianina amin'izao andro izao. Nanjary lalim-paka tao amin'nysain'ny Kristianina izany, hany ka tsy hitan'nyankamaroan'ny pasitera sy ny laika mino ny Baiboly fa manamafy sy manohy fanao tsy araka ny Soratra Masina avy amin'ny fomban-drazana fotsinyzy ireo. Ny toriteny dia lasa miraikitra tanteraka.

Raha jerena ny zava-drehetra hitantsika momba ny toritenyankehitriny, dia diniho ireto fanontaniana ireto:

Ahoana no ahafahan'ny lehilahyiray mitory toritenyamin'ny maha mahatoky ny Tenin'i YAHUAH raha mitory toritenyizy?
Ary ahoana no ahafahan'ny Kristiana mipetrakamangingina eo amin'ny dabilio ary manamafy ny maha-fisoronana ny
mpino rehetra rehefa mipetraka amin'ny seza fiandrianana izy? Mba hametrahana teboka tsara kokoa momba izany,
ahoana no ahafahanao milaza

mihazona ny fampianarana protestanta momba ny soratra sola ("amin'ny Soratra Masina ihany") ary mbola manohana ny toriteny polipitra?

Araka ny nambaran'ny mpanoratra iray tamin-katsaram-panahy toy izao: "Ny toriteny, raha ny marina, dia tsy misy fanakianana. Lasa fiafarana ho azy ihany, masina — vokatry ny fanajana mivilivily ho an'ny 'lovantsofin'ny loholona'... toa tsy mifanaraka amin'ny fomba mahagaga ny hoe ireo izay mirona indrindra hilaza fa ny Baiboly no Tenin'i YAHWEH, ary ny voalohanyamin'ny fampiharana no 'mandà ny Tenin'i YAHWEH voalohanyamin'ny zavatra rehetra' fomba ara-baiboly manohana ny 'famoriaran-drano' ny razany (Jeremia 2:13). Misy toerana tokoa ve ao amin'ny valam-piangonana ho an'nyombany masina toy ny toriteny? Mampiroborobo ny fahatakarana hebreo ny Soratra Hebreo; Avy Taiza ny Toriteny Kristianina?

loharanom-baovao

Kristianisma mpanompo sampy? nandinika ny Roots of Our Church Practices, Frank Viola sy George Barna, 1998, Tyndale House Publishing, Inc.

Hitsangana ve ireo tena mpivadi-pinoana? Fanontana fahatelo, David Bercot 1989, Scroll Publishing, Amberson, PA

Institut Shalom any Pasifika Atsimo - Mampiroborobo ny fahatakarana hebreo ny teny hebreo

Soratra Masina; Avy Taiza ny Toriteny Kristianina? <http://webdesign97.tripod.com/shalominstitutepromotinghebrewunderstandingofscripture/id40.html>

Tena Fiangonana Testamenta Vaovao tokoa ve ny Fiangonako? Darryl M. Erkel (1994)

Iza no mavitrika amin'ny fanehoana finoana "vondrona"? George Barna barna.org/faith-

[ara-panahy/400-izay-mazoto-ao-vondrona-fanehoan-kevitra-ny-finoana-barna-fandalinana-](http://barna.org/faith-ara-panahy/400-izay-mazoto-ao-vondrona-fanehoan-kevitra-ny-finoana-barna-fandalinana-)

[manadihady-vondrona-kely-fiagonana-sekoly-alahady-sy-trano](http://barna.org/faith-manadihady-vondrona-kely-fiagonana-sekoly-alahady-sy-trano)

Fiangonana tsotra (Wikipedia.org/wiki/simple_church).
